

TRANSILVANI'A.

Fóia a Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu Associatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Baronulu Nicolae Vesselényi betranulu. — Materialu pentru istori'a bisericésca. — Bibliografia veche. — Cártile intrate la concursu pâna in 31 Decembre 1888 pentru premiile academieii romane si anume celu mare de 12000 lei noi, ce se anuntia la câte 4 ani si alu statului de 5000 l. n. numitu premiulu Eliadu. — Consemnarea contribuirilor colectate prin dl Partenie Cosm'a dela 1 Iuliu pâna la 31 Decembre 1888 in favorulu scólei civile de fete cu internatu a „Associatiunei transilvane“ in sum'a totala de 1088 fl. 11 cr. v. a. cari s'au adausu la colect'a anterióra. — Reuniunea romána de agricultura din comitatulu Sibiiului.

Baronulu Nic. Vesselényi betranulu.

Din luptele sàngeróse câte se intemplau intre multi magnati si cavaleri de ai Germaniei pâna in véculu alu 16-lea, la noi in Transilvania au mai remasu urme si pâna in dilele imperatului Iosefu II si din legile tierei sunt cunoscute asia numitele potentia maior et potentia minor, cand sententiele tribunalelor si curtiloru se puteau executa numai cu ajutoriulu armeloru. Unulu din casurile cele mai memorabili este in istori'a tierei nóstre hostilitatea dintre doi magnati vecini cu dominiile lor, cari erau br. Nicolae Vesselényi la Jibau (Zsibo) si com. Ioanu Haller la Gârbau (Gorbo) in comitatulu Dobàcei.

Br. Nicolae Vesselényi nasc. in 1750, descendente alu unei familii din cele mai de frunte era cunoscutu la contimpuranii sei, descriu si de càtra istoriculu Franc. Szilágyi de o natura vulcanica, violentu si resbunatoriu. Pre langa nenumerate escesse si fapte violente pe care le suferisera si altii dela elu, Vesselényi traiá in certe necurmte cu vecinulu seu c. Ioanu Haller, carui se incercá se'i faca tóte relele, precum 'i si facea ori-unde i se dedea ocaziune, pâna cându in fine a trebuitu se intrevina auctoritatile publice. Din actele de procesu sunt câteva prea caracteristice pentru persón'a lui Vesselényi, totodata inse si pentru gradulu de cultura alu classeloru superiori de inainte cu una suta de ani.

Intr'una de dile com. Haller in caletori'a sa se oprise la ospetari'a din Jibáu, unde a si remasu in aceea nópte. A dou'a di aflându Vesselényi cà a cutediatu se traga si se remáie in càrcium'a din satulu seu, infuriatu apucá pe càrciumarés'a si puse de'i trasera treidieci de lovituri cu corbaci de curea tripla, càci nu 'ia denuntiatu acea descensiune a lui Haller, pentrucá se'i traga aceuia treidieci de corbace; deci acum se le suferé dens'a, precum le-a si suferitu nefericit'a.

In Octobre 1781 doi ingrijitori de cai la Vesselényi ne mai putendu suferi bataile au fugitu dela elu si au scapatu in dominiulu lui Haller; acolo insa au fostu arestati pentru unele excesse. Vesselényi atunci provocá pe Haller cá se'i trimita pe acei doi ómeni la momentu. Haller 'ia si remisu pe unulu din ei, despre care se adeverise cà erá iobagiulu, prin urmare proprietate a lui Vesselényi; pe alu doilea de o camdata nu i l'a trimisu pâna candu nu va fi judecatu la tribunalulu patrimoniale alu lui Haller, alu carui proprietate erá si unde comise si excessulu. Intr'aceea acelu alu doilea sierbu sciindu bine ce'lu astépta, a fugitu din prinsórea dela Gârbáu incatrau l'au dusu ochii, fara cá se póta judeca cu mintea lui, cà pre la 1781 pentru ori-ce iobagiu tiér'a intréga erá numai o temnitia, daca nu putea cumva se apuce dincolo preste fruntarie. Vesselényi inse nu a voitú se créda nici se scia nimicu de fug'a sierbitoriului, ci acelu respunsu alu lui Haller, cà nu are de unde-i da sierbulu, l'a luatú cá insulta si iute s'a decisu la una din faptele sale barbare; a datu adeca porunca la tóte satele din dominiulu seu, cá toti iobagii sei destoinici a purtá arme se se adune armati care cu ce au la resiedenti'a sa din Jibáu.

In deminéti'a din 16 Octobre Vesselényi incalcându se puse in fruntea celoru 540 de ómeni armati, unii cu puscii, cei mai multi cu cóse, furci de feru, maciuci si plecá spre Gârbau in distantia numai de 2 1/2 óre. Fiindcá Vesselényi nu avuse omeni'a cá se declare lui Haller resboiu prin manifestu cá suveranii, acesta surprinsu de scirea venirei vrasmasiului abia avú atáta timpú cá se incuie tóte intrarile in curtea sa si pre câteva din ómenii curtii se-i provédia cu arme de focu, pre cându Vesselényi a si ajunsu cu 12 haiduci armati si cu tóta sét'a sateniloru in fati'a curtii lui Haller. Intre injuraturi si amerintiari pe tóte tonurile, Vesselényi pretindea cá se'i dea pe servitoriulu fugitu. Haller trimise la elu pe judele curtii sale cá se'lu provóce se

contenésca cu violentiele sale, éra daca crede ca are vre-o pretensiune, se o caute pe calea legii, cà-ci in casulu contrariu puterea va fi respinsa totu cu putere. Acelu respunsu alu lui Haller a turbatu si mai tare pe Vesselényi. Deci elu comanda sateniloru sub pedépsa de 100 de betie, cá se sparga pórt'a, éra lui Haller 'i amerintiá, cà in aceea di elu are se'si incrunte sabi'a cu sangele lui Haller, se'i taie corpulu in bucati, dupa aceea 'lu va manca si'lu va scuipá afara si a. m.

Pre cându Vesselényi facea larm'a si galagi'a, in casele lui Haller petrecea unu locotenente c. r. anume Ventura, care venise numai de visita si doi cancellisti dela curtea de apellu Georgie Gratza si Andreiu Popp. Acei trei ómeni straini esira la pórt'a ca se cerce a molcomi pe infuriatulu. Vesselényi inse insultá pe locotenente si'lu numí porcu-de-câne, ílu si provocá la duelu, Ventura inse refusá a se bate cu unu omu turbatu. Atunci Vesselényi apucându pe Gratza 'lu luá in captivitate. Se pare inse cà dupa aceea nebunulu totu 'si mai vení in simtiri, éra ómenii lui inca au avutu respectu de puscile incarcate, càci pórt'a remase intréga, éra Vesselényi dupa galagii si amerintiari de trei óre ridicá inpresurarea curtii si se departá cu óstea sa, ducédu in triumfu numai pe Gratza, pe care inse 'lu liberá in deminét'i'a urmatóre, dupa ce'i mai trecusera furiile.

Acelu spectacolu inse nu s'a terminatu cu atàta, ci elu 'si avú unu resultatu, càrui asemenea nu vediusera de multi ani domnii ardeleni. Haller trase pe Vesselényi in procesu la instanti'a competenta, care pentru crime si delicte de aristocrati erá tabl'a regésca (curtea de apellu). Acum inse a pasitu la mijlocu si directorulu fiscalu (procurorulu curtii) in numele securitatii publice si 'ia intentatu procesu pentru siese crime: blasfemia, juramentu strímbu, amerintiare cu punere de focu, provocare la duellu, infestarea si arestarea de functionari regesci, turburarea securitatii publice. Pe lâng'a formalitatile pedante din acea epoca processulu s'a traganatu mai bine de doi ani. Curtea de apellu a condamnatu pe Vesselényi in prim'a instantia la prinsóre de trei ani. Gubernulu in a dou'a instantia a redusu aceea pedépsa numai la unu anu in vre-o fortaréti'a. Acum actele s'au transmisu la cancelari'a din Vien'a spre revisiune si spre ale submite, cu opiniunea sa imperatului. Opiniunea cancelariei erá doi ani inchisóre intru o fortaréti'a. Imperatulu care cunoscea bine faptele lui Vesselényi cá si pe ale altora, sciindu éراسi bine cu ce judecatori avea a face, in Septembre 1784 a cassatu tóte trei sententiele si a condamnatu pe Vesselényi la inchisóreastatului din Kufstein in Tirolu pe mai multi ani in féra, unde se fia deținutu până cându va da probe invederate de indreptare, éra pentrucá condamnatulu se aiba totusi unu victu mai bunicelu decâtu arestantii cei ordinari, imperatulu a permisú cá se i se mai dea câte treidieci cruceri pe di din veniturile cele considerabili ale mosiiloru sale; atàta si mai multu nimicu. Pedépsa prea bine meritata; dara condamnatulu a statu in deplina libertate sub totu lungulu procesu de trei ani. Se vedemu cine va pune mánile pe unu Vesselényi, cá se'lu si scóti'a din

tiéra si se'lu duca tocma in Tirolu. Condamnatulu nu s'a supusu nici la sententi'a monarchului, cá se mérga de buna voia in arestu. S'au făcutu de repetite-ori incercari de a'lu prinde cu asia numitu brachium civile, adeca haiduci sau dorobanti si poporu armatu dupa vechi'a datina a tierei, Vesselényi inse totu de atàtea ori s'au aparatu din castelulu seu dela Jibau bine intaritu, până cându imperatulu iritatu prin acea resistentia si despretiure a potestatii judiciare, a datu ordinu strictu, ca Vesselényi se fia incaptivatu prin o trupa militara, ceea-ce acum se intielegea de sine, cà viu sau mortu. Atunci Vesselényi fugindu dela Jibau cu nevasta si prunci, siedeascunsu pe la consangeni si amicii sei, éra mai pe urma in comun'a Datesiu din comit. Turdei la mosi'a unchiu-seu br. Stefanu Daniel, pe atunci consiliariu la gubernu. Acesta inse chiaru in calitatea sa de functionariu se simtí obligatu a informá pe gubernatorulu Bruckenthal, cà nepotu-seu Vesselényi stá ascunsu la mosii'a lui. Gubernatorulu scrise cancelariului la Vien'a, éra acela inaintá scirea la monarchu. Curendu apoi vení ordinu nou, conformu càrui unu capitanu cu 40 de calareti dragoni fú trimisu la Datesiu cá se prinda pe Vesselényi, ceea ce s'a si intemplatu abia in 12 Februariu 1785, adeca in a cincia luna dela esirea sententiei supreme imperatesci, inse si atunci numai dupa resistentia infrenata de càtra dragoni cu fortia fisica.

Ce coincidentia mai multu decâtu curiós'a! In aceeași luna alui Februariu 1785 si anume in 14 s'a publicatu in Alb'a Iuli'a sententi'a sinucisului George Crisanu, éra in 26 Februariu s'a publicatu si sententi'a de mórte a celor doi capitani nefericiti Horia si Closca, care apoi in 28 Februarie s'a si executatu. In acelu restimpu au ajunsu si Vesselényi la Kufstein, unde a fostu deținutu aprópe cinci ani. In totu timpulu acela s'au făcutu mai multe incercari de a indupleca pe imperatulu cá se'lu erte, inse fàra nici-unu efectu. Chiaru si rugametea consórtei si a consàngeniloru de a putea coresponde cu captivulu a fostu denegata. O resolutiune scrisa in tonu sarcasticu le vení dela cancelariulu com. Palfy càtra Bruckenthal cu data din 27 Aprile 1786, in care se promitea in numele imperatului, cà in casu cându Vesselényi ar murí in prinsóre, atunci suplicantiloru li se va face cunoscuta mórtea lui prin auctoritatile respective. Intr'aceea imperatulu a mai permisú, cá in locu de 30 cr. se i se dea captivului pe fiacare di câte 2 fl. din veniturile dominiiloru lui.

In fine abia in 15 Decem. 1789 comitele And. Hadik, presied. alu consiliului bellicu incunoscinti'a pe cancelari'a tierei, cà de sí Vesselényi in prinsóreastatului din Kufstein dedese puține semne de indreptare, totusi imperatulu l'a ertatu.

Intru adeveru cà Vesselényi nu lasase nici dupa aceea pedépsa aspra nimicu din selbataci'a sa, pe care dupa mórtea lui Iosifu in diet'a din 1790/1 sub Leopoldu II. o si dete pe fatia la mai multe ocațiuni*).

*) Vedi: Das alte und neue Kronstadt II. Band. Seite 24—25 in nota cu datele scóse din Archivulu lui Bruckenthal si dela Fr. Szilágyi in Értekezések din sectiunea hist: a Academiei de sciintie. vol. V. Fasc. V. 1876.

Aspra se pare a fi fostu acea pedépsa a lui Vesselényi; ea inse nici cu unu gramu nu a fostu mai grea. decâtu se dictá in acelu vécu in casuri nenumerate asupr'a altoru ómeni din clasele inferiori pentru crime multu mai puține si mai usióre decâtu au fostu cele comisse de Vesselényi; éra se fia plecatu unu romanu cu 540 de ómeni armati asupr'a cuiva, sententi'a lui mai multu cá sigura nu ar fi fostu inchisórea, ci rót'a sau tiép'a. In ori-ce casu, dupa blând'a domnia indelungata a Mariei Teresiei era óre-si-cum o necesitate naturala, cá se mai urmedie si unu domnitoriu, care se convinga pe aristocrati'a inalta, cá intr'unu statu bine organizatu póte se fia numai unu suveranu, éra nu o suta si o miie si totu asia numai un'a justitia regulata.

Materialu pentru istori'a bisericésca.

Cu càtu istori'a bisericésca generala este mai bogata, pentru-cà la aceea conlucrà istoricii tuturoru popóreloru christiane civilisate de tóte confesiunile, cu atátu este mai seraca istori'a bisericésca speciala a bisericeloru de diverse confessiuni din Ungari'a si Transilvani'a, prin urmare si istori'a celoru doue biserici, in care se afla desbinatu poporul nostru romanescu. S'a observatu inse cu consolatiune interna, cà din generatiunea care urmédia celei betràne de astadi, càtiv'a barbati vigorosi din Blasiu, Sibiiu si din dieces'a Oradei mari s'au pusu cu de-a dinsulu atátu pe adunare de documente, càtu si pe folosirea acelora la scrierea istoriei bisericesci.

In acelasi timpu in statulu vecinu barbatii de specialitate se convingu totu mai multu, cà fara istori'a ecle-sistica nu'si potu scrie cum trebuie istori'a patriei si a natiunei. Ajutoriu celu mai viguros le dà de mai multi ani incóce istoriciloru de professiune unulu dintre archipastorii cei mai distinsi ai Romaniei, episcopulu Melchisedec, inainte alu diecesei Dunarei de josu, acum alu Romanului, totodàta membru alu academiei.

Acelu archiereu ori-unde a functionatu in patri'a sa Moldov'a, a petrunsu prin chiliile si podurile intunecóse ale monastiriloru si episcopiiloru, de unde au adunatu si mai aduna materialu despretiuitu de multi altii, precum se intemplase din nefericire si pe la noi, chiaru si in véculu acesta. Asia laudatulu episcopu a publicatu

In anulu 1869 la Bucuresci in tipograf'a C. A. Rosetti:

Chronic'a Husiloru si a episcopiei cu aseminea numire, dupa documentele episcopiei si alte monumente ale tieiei. Formatu 8-vo 460 pagine. La chronica este alaturatu si unu Apendice de alte 175 pagine. Chronic'a acelei episcopii se incepe dela 1592 sub Aronu voda tiranulu si ajunge pàna la 1853—1855, de càndu cu ocupatiunea rusésca, apoi austriaca si in fine provisoriuulu principelui Vogoride si alu lui Teodoru Balș. In Apendice aflamu differite notiuni istorice mai alesu relative la istori'a limbei romàne, la care noi mai reflectaseramu pe lectori inainte cu vre-o 18 anii de atunci inse s'a scursu multa apa pe Muresiu, dara

cu tóta aversiunea curiósá de care este coprinsa „scó'l'a noua“ fatia cu limb'a vechia romana, totu nu aru stricá se mai aruncamu câte-odata ochii, daca nu ca spre mama care ne nutrise la peptulu seu doiosu, incai cá spre o nutrice care nu a suferitu cá limb'a moderna sè se innece in vre-o balta din cele care o incungiura. Mai departe

Episcopulu Melchisedec a scosu la lumina inca si Chronic'a Romanului si a Episcopiei de Romanu. Compusa dupre documente nationali romane si streine, editate si inedite. Bucuresci, tipograf'a nationala 1874. Partea anteia dela anulu 1392 pàna la anulu 1714 pag. 352. Partea a doua dela anulu 1714 pàna in dilele nóstre, pag. 239. Multime de documente intercalate, dintre care nu puține fórté caracteristice pentru bisericá, monastiri, poporu si guberne din trecutul celu sbiciulatu si durerosu alu natiunei romàne.

Multe alte lucrari au mai esitu din pén'a episcopulu Melchisedec, care tóte s'au anuntiatu la timpulu seu. Dintru acelea mai este un'a care, cu parere de reu trebuie se o spunemu, ar' fi meritatu si pàna acum cu totulu alta atentiune decum i s'a datu in cercurile competente. Carturarii cei mari europeni sunt destulu de egoisti, cá sè se ocupe aprópe numai cu trecutul natiunei si alu bisericiloru respective. Acelu egoismu unilateralu nu convine interesseloru nóstre. Noi ne suntemu datori noue insine a cautá desu imprejuru de noi. Popórale, cu care locuimu noi in aceeași tiéra, sau cà le suntemu vecini, pre lãnga ce nu cunoscú intru nimicu asiadimentele bisericiei resaritene, apoi spre ex: despre imperiulu Rusiei ținu, cà la natiunea russa sau cum 'i mai dicu moscovita, ar' domni un'a singura religiune, cea orthodoxa resariténa. E timpulu cá se afle si altii, cà precum Christianismulu apusénu asia si celu resariténu își are eresurile si sectele sale; càci daca in poporul moscovitu n'au petrunsu doctrinele protestantismului europénu, s'au nascutu inse din insasi biseric'a orthodoxa a Rusiei câte've'a secte fórté fanaticé, dintre care unele ținu la nesce doctrine din cele mai absurde, éra altele professédia dogme diametralu oppuse legiloru naturei si ome-nimei intregi, precum de ex. este castrarea (juganirea) celoru mai multi barbati, stricarea si a femeiloru cá se nu póta concepe, pocaintia prin ardere de vii, desfintierea statului preotiescu si episcopescu, recunóscere de profeti si profetise ceresci din mijloculu loru, martirizare prin torturi si alte blastematii. Acelu studiu istoricu alu episcopulu Melchisedec este:

Lipovenismulu, adeca schismaticii sau Rascolnicii si ereticii rusesci. Bucuresci 1871 8-vo mare, 547 pag.

Doue secte de ale ereticiloru Lipoveni s'au inmultitu si in Romani'a, ei sunt ramuriti si in Bucovin'a. Cei castrati se cunoscú indata din fati'a cea sarbeda gretiósá. Sunt ómeni fórté laboriosi, speculanti bunii; dara doctrinele loru te ingretiosadia si infiora.

Cartea acésta a devenitu fórté rara, càci pre lãnga ce se tiparise numai in 500 exemplarie, apoi se crede cà lipovenii care cum a pusu manile pe exemplarie din

aceea, le-a si datu in focu. Tocm'a de aceea noi vomu reproduce aici sumariulu materiiloru din acésta carte, cá se ne putemu face óre-si-care idea despre coprinsulu ei; dara cine póte avé cartea dela bibliotecele publice, va face bine daca o va cetí intréga, pentru cá sè se convinga, eà si sub clim'a rece fantasi'a omenésca rapesce pe ómeni la nebunii de legatu. Coprinsulu càrtii este acesta:

Partea întâi'a.

Schismaticii séu rascholnicii.

Capitolulu I.

Circumstantiele ce au produsu Schism'a in biserica rusésca.

	Pagina
§. 1. Diferite opiniuni si doctrine, contrare doctrinei si usului orthodoxiei	5
§. 2. Continuare. Recunóscerea retacirei. Mesuri de revenire la calea orthodoxiei	9
§. 3. Activitatea patriarhului Niconu pentru coregerea càrtiloru bisericesci	11
§. 4. Opositi'a si lupt'a contr'a indreptarei càrtiloru si contr'a patriarhului Niconu	15

Capitolulu II.

Opositi'a devine Schisma in biserica si rebeliune in Statu.

§. 5. Indaratnici'a fanaticiloru in retacirele loru. Hulele contra orthodoxiei si rebeliunea contra bisericeii si a guvernului	23
§. 6. Revolt'a in Mosqva. Nikita Pustosviatu si sinodulu tinutu la acea ocaziune	25
§. 7. Respândirea schismei, doctrinele ei si disbinarea in secte	31

Capitolulu III.

Sect'a Nepopismului (Bezpopovscina).

§. 8. Inceputulu Nepopismului in guberni'a Vladimirului	36
§. 9. Nepopismulu in Siberi'a	37
§. 10. Nepopistii pomoreni in provinciile dela Marea-alba	41
§. 11. Continuare. Kinovia lipovenésca Vigoreti'a, numita si sichastri'a Vigovska	44
§. 12. Tàlculu pronumitu Theodoseismu (Theodosievcina)	48
§. 13. Theodoseismulu in Moscv'a. Cimitेरulu Preobrajensky	49
§. 14. Philipismulu. Pastoristii. Negativismulu. Novojenii	53
§. 15. Pelerinii séu vagabondii si alte secte merunte	57

Capitolulu IV.

Sectele popiste (Popovscina).

§. 16. Popismulu in guberni'a Nijegorodu, la Donu si la Kubanu	62
--	----

§. 17. Starodubia si Vetca, devenite foculare ale schismei popiste	65
§. 18. Desbinari in secta popista	69
§. 19. Impostori sub masca de episcopi	74
§. 20. Popismulu in guberni'a Saratovu, in Moscv'a si in Siberi'a	76

Capitolulu V.

Mesurele intrebuintiate de guvernulu si de biserica contra schismaticiloru.

§. 21. Dela inceputulu schismei pàna la Petru celu Mare (1667—1700)	81
§. 22. Sub Petru celu Mare	84
§. 23. Measurele luate de Sf. sinodulu alu Rusiei contr'a Rascolniciloru	88
§. 24. Sub imperatés'a Ecaterin'a II si mai departe	92

Capitolulu VI.

Shismaticii rusesci séu lipovenii in Bucovin'a.

§. 25. Coloniile lipovenesci din Bucovin'a. Fântàn'a-alba	99
§. 26. Noua ierarchia lipovenésca dela Fântàn'a-alba	100
§. 27. Eveneminte ulterióre la Fântàn'a-alba, in anii 1858—1860	100

Capitolulu VII.

Conflicte intre ierarchii lipovenesci din Rusi'a cu celu dela Fântàn'a-alba.

§. 28. Sinodulu archiereiloru lipoveni in Moscv'a. Epistol'a loru circulara càtrà tóta turm'a lipovenésca	124
§. 29. Discordi'a in Lipovenismu pentru epistol'a circulara. Kirilu in Moscv'a. Argosirea lui de càtrà archiereii lipovenesci dela Moscv'a	135
§. 30. Ierarchi'a lipovenésca din Rusi'a se declara pre sine independenta de Kirilu. Intervenirea lui Ambrosiu in cërta archiereiloru lipovenesci	139
§. 31. Continuarea certei la Moscv'a. Sobórele lipovenesci de Iasi si de Fântàn'a-alba	147
§. 32. Noua erezia in sect'a popismului. Soborulu dela Botosiani	151
§. 33. Kirilu revine din retacire si cere iertaciune la toti lipovenii vechi-pravoslavnicii	155

Capitolulu VIII.

Rascolnicii séu lipovenii din Turci'a.

§. 34. Locurile unde traiescu lipovenii in Turci'a	165
§. 35. Lipovenii Necrasovi din Dobrogea. Emisarii poloni. Gonciarovu. Ierarchi'a lipovenésca	168

Capitolulu IX.

Lipovenii in Romani'a.

	Pagina
§. 36. Diferite numiri ce sè dau acestoru schismatici	176
§. 37. Relatiunea data guvernului rusescu in anulul 1846 de D. Nadejdinu despre lipovenii din Romani'a; mai àntàiu despre cei din Moldov'a	177
§. 38. Continuare. Lipovenii in Tiér'a-romànesca	186
§. 39. Notiuni istorice despre lipovenii din Moldov'a	188
§. 40. Efectele produse intre lipovenii din Romani'a prin infiintiarea ierarchiei loru in Bucovin'a. Anaforaua mitropolitului Sophroniu	192
§. 41. Opositiunea lipoveniloru la actele civili	199
§. 42. Tendinti'a de reinturnare in Rusi'a. Cért'a pentru pomenirea domnitoriloru	202
§. 43. Ierarchi'a lipovenésca in Romani'a	206
§. 44. Sectele lipovenesce in Romani'a	213
§. 45. Diferintiele liturgiare intre cultulu orthodoxu si acelu lipovenescu-popistu	217
§. 46. Lipovenii nepopisti	226
§. 47. Localitatile lipovenesce si stabilimentele loru religióse in Romani'a	229

Capitolulu X.

Lipovenismulu si revolutionarii rusesci.

§. 48. Incercarile revolutionariloru de a atrage pe Lipovenii rusesci in partele	244
§. 49. Incercarile revolutionariloru cu Lipovenii din streinatate	254

Partea a dóua.

Eresurile si sectele esistente in Rusia.

Capitolulu XI.

Molocanii si Duchoberii. Originea loru.

§. 50. Primii eretici: bogomilii Adrianu si Dimitru. Potrivirea doctrinei dogmatice a Bogomililoru cu a Molocaniloru si Duchoboriloru	265
§. 51. Continuarea bogomilismului sub alta forma. Protopopulu Seitu si Strigolnicii	268
§. 52. Continuarea doctrinei Strigolniciloru in doctrina Jidovistiloru. Ereticulu Scharia in Novgorodu. Doctrinile Jidovistiloru conforme cu ale Molocaniloru si Duchoboriloru	270
§. 53. Noi eresiarchi: Matvei Semenovu Baskinu si succesorul su Theodosiu Kosii. Inceputulu eresului numitu alu Subbotniciloru (Sabbatistiloru séu Sàmbetistiloru)	273
§. 54. Invasia Luteraniloru si a Protestantiloru in Rusi'a. Licenti'a religiósa sub Petru celu Mare. Libertatea propagandei rationaliste. Ereticulu Tveritinovu	277

	Pagina
§. 55. Circumstantiele ce au favoratu formarea societatiloru religióse ale Molocanismului: patronarea protestantismului si persecutiua asupra Orthodoxiei si a clerului	283
§. 56. Protestantismulu rusescu ia doue diferite directiuni: un'a luteranésca-biblico-rationalista in Molocanismu; alta mystica—de la Quakeri—in Duchoborismu. Numirile sectelor	287
§. 57. Primii capi cunoscuti ai Duchoboriloru si Molocaniloru	293
§. 58. Doctrina molocana espusa de Ucleinu	297
§. 59. Progresele doctrinei molocane. Solemna intrare a lui Ucleinu in Tambovu si arestarea lui. Calatoriile lui in diferite gubernie cu propaganda	301
§. 60. Capustinu succesorle lui Pobirochinu la conducerea sectei Duchoboriloru	308
§. 61. Succesorle lui Ucleinu la conducerea si propagarea molocanismului in gubernia Tambovu.	304
§. 62. Circumstantiele ce au contribuitu la respàndirea eresuriloru cu deosebire in guberni'a Tambovu	309
§. 63. Trasuri din viati'a domestica si publica a Molocaniloru	314

Capitolulu XII.

Despre celelalte secte ereticesce mystice.

§. 64. Definitiunea mysticismului si speciile lui in Rusi'a	322
I. Chlystii séu Cristii.	
§. 65. Notiuni istorice despre chlystismu. Primii fundatori	323
§. 66. Respàndirea chlystismului	330
§. 67. Doctrinile chlystismului	336
§. 68. Cultulu chlystiloru	341
§. 69. Observari asupra chlystismului. Ramificati'a lui	348

II. Scopetii séu Castratii.

§. 70. Notiuni istorice despre acestu eresu. Eresiarchii Selivanovu si Silovu	351
§. 71. Doctrinile scopetiloru	360
§. 72. Cultulu scopetiloru	368
§. 73. Diferite forme de scopire	374
§. 74. Unde, cum si càndu se face scopirea	378
§. 75. Ceremoni'a primirei in sect'a scopetiloru	382
§. 76. Organizati'a interióra si aliati'a fratiésca a sectei scopetiloru	388
§. 77. Doctrin'a scopetiloru este nu numai anti-ortodoxa, dar si anti-crestina	395

III. Napoleonitii. — §. 78. 400

IV. Scacunii (saltatorii). — §. 79. 401

V. Montanii.

§. 80. Eresiarchulu Vasile Nikiphoryci Sceglou. Doctrina lui	Pagina 404
§. 81. Mora'la lui Sceglou	408
§. 82. Cultulu montaniloru	410

Capitolulu XIII.

Sectele mistice rusesci in Romani'a.

I. Scopetii.

§. 83. Relatiunile date guvernului rusescu in anulu 1846 de D. Nadejdinu, despre scopetii din Romani'a	414
§. 84. Notiuni istorice despre scopetii din Romani'a. Epoc'a venirei loru in Moldov'a. — Primulu procesu contra scopetiloru in Iasi	417
§. 85. Alu doilea procesu intentatu scopetiloru in Iasi	421
§. 86. Alu treilea procesu intentatu scopetiloru in Romani'a	426
§. 87. Obiectele secuestrate dela scopetii din Ismailu, cu ocasiunea procesului	431
§. 88. Localitatile si numerulu scopetiloru in Romani'a	460

II. Molocanii.

§. 89. Lupt'a orthodoxiloru cu molocanii. Comunele unde acestia locuescu	465
--	-----

III. Otietu Afanasiu si manastirea Cilicdere.

§. 90. O manastire lipovenesca sub masc'a orthodoxiei	469
---	-----

Suplimentu

Capitolulu XIV.

Statistica Lipoveniloru in Romani'a.

§. 91. Observari asupra notiuniloru nostre statistice depre Lipoveni	481
--	-----

Capitolulu XV.

Starea actuale a Lipovenismului in Rusia.

§. 92. Statistica Lipoveniloru in Rusi'a	495
§. 93. Modulu cu care se tratéza in presentu lipovenismulu in Rusi'a	497

Capitolulu XVI.

Observari generali asupra lipovenismului din Romani'a.

§. 94. Reflectiuni asupr'a lipovenismului din Romani'a	515
§. 95. Measurele de a se luá pentru marginirea lipovenismului in Romani'a	521

Bibliografia veche.

Intre cele preste cinci mií de càrti tiparite in limb'a nóstra pàna inainte cu vre o douedieci de ani, coprinse in catalogulu celu mare alu fericitulu Dimitrie Iarcu, fostu profesoru in pensiune si apoi cassariu alu academie, se afla multe vechi si fórte rare, a càroru cunoáscere inse ne este fórte necesaria pentru studiulu limbei nóstre. Un'a dintru acelea càrti este si:

— Sicriulũ de aurũ. Carte de propovedanie la morti. Scósa din scripturile sfinte, cũ porunc'a si indemnarea Mariei Sale *Apafi Mihaiu*, Craiulu Ardealului. Tiparita in Tipografi'a nóua, in cetate in Sas-Sebesiu anu 1683 Septembre 17.

Cinstitulũ si prea luminatulũ sëmnu, alũ mariei sale Craiulũ Ardealului.

Apocalipsis, cap. 4 stich. 13. Fericiti mortii cari morũ deacum in Domnulũ.

La Rãmãleni, cap. 8 stich. 13. Da de veti via trupescemuriveti: Éra de veti omorã cu duhũ faptele trupului, viaveti.

Preadoslovie Càtra Maria Sa, Craiulũ Ardealului Domnulũ *Apafi Mihaiu*.

Din mil'a lui Dumnezeũ Craiulũ Ardealului, domnului Partilorũ Tierii Unguresci, si Spanului Secuilorũ, iprocĩ.

Dela Tatal Dumnezeũ, prin Domnulũ nostru Isusu Cristosu: Buna sanatate, Pace trupesca si sufletesca, Domnie fericita si in tóte Partile inlargita, poftescũ Mariei tale cá Domnului milostivũ.

Milostive Dómne! suptũ acui Domnu e Craire, si suptũ ale cui Aripì, in Pace lina, si in Biusiagũ mare amũ traitũ, 23 de ani, pàna acumũ. Nu numai noi, ci inca si Tiar'a un-guresca toata. Si besericele cele amarãte au dobãnditũ scãpare si scuteala. Silitamũ cu acestu neamũ slabitũ si intunecatũ alũ nostrũ a multiemí Mariei tale, ce de slabiciune mare, namũ avutũ putere cu alta, fãra numai cu Rugaciune pentru sanatate Mariei tale, si a Scaunului slavitũ, si pentru Fericit'a casa a Mariei tale. Éra acumũ dupa-ce Dumnezeũ, in minunatũ chipũ neaũ ajutatũ dupa surumani'a nóstra, cu Tipografi'a rumãnesca, sè o ridicamũ din porunca Mariei tale, dupa nisiot'a preótilorũ rumãnesti, inceputamũ a tiparĩ cãtev'a Propovedaniã, pentru ingrupaciunea mortilorũ, si pentru cá acésta este Pãrg'a dintãiu a Tipografiei nóstre, cu alta acum nu putemũ, ci cu acésta ne inchinamũ Mariei tale cu mare smerenie: si ne legãmu pre aceia cá pàna candu ne va costa milostivulũ Dumnezeũ, pàna atunci totu vomũ silì se slujimũ Mariei tale. Éra acumũ nu ce amũ voitũ ci numai ce amũ pututũ amũ inchinatũ mariei tale.

De acumũ de ne va ajutã Dumnezeũ, Tiindũ milostivulũ Dumnezeũ pe Maria ta in pace si in sanatate, suptũ Aripile Mariei tale, de alte prilejuri inca vomũ da Rodu Tipografiei nóstre. Éra acestũ lucrũ puñinũ primeste maria ta cu mil'a Craiasca, si Domnulũ Dumnezeũ se tie pre Maria ta intru ani multi si buni, pre lauda numelui seu, si pre intramarea Besericei si a tierii, si pre bucuri'a nóstra Aminũ.

Slugi-mai mici si plecati, ai Mariei tãlc: Pop'a Ioanu din Vintiũ, cu toti protopopii si cu totũ Sãborulũ Rumãnilorũ din Ardealũ.

Cuvantŭ Catra cetitori. Dela Domnulŭ Isusŭ Cristosŭ, Milă, Pace, si sanatate, tuturorŭ Cetitorilorŭ poftescŭ.

Tóta scriptur'a dela Dumnezeŭ e insuflata, si e de folosŭ spre invetiatura, spre Certare, spre Dojana. Asia dice Pavelŭ Apostolulŭ in a 2 carte la Timofteŭ, cap. 3, stich. 16. Deci din scripturi trebuie sa ne invetiamŭ vrerii lui Dumnezău ce poruncesce se facemŭ. Cum zice Cristosŭ la Ioanŭ, cap. 5, stich 39. Ispititi scripturile, ca văsă pare voua, a ava intru ele viatia de veci, in a 2 carte la Timofteŭ, cap 3, stich 15, zice: Si tŭ din porobocie ai stiutŭ scripturile Sfinte, carele te potŭ face pre tine intieptŭ spre spăsenie. Davidŭ in Salomulŭ, 118, stich 105. Lumin'a piciorului mieŭ cuvântulŭ teŭ. Lipsă este dreptŭ inse de cuvântulŭ lui Dumnezau, ca si de lumină in Casă in vremea de Noapte; ca Prorocii si Apostolii, saŭ luminatŭ dela duhulŭ Sfintŭ, nu leaŭ fostŭ lipsa de carti multe, eara noi cu scripturile se ne indreptamŭ, se luamŭ invatiatura Certare. Cum zice Davidŭ Salomulŭ, 2, stich 12. Luati cercetare cá se nu se manie Domnulu, si se periti din calea diriapta. Nenevitenii de naŭ vrutŭ si auzitŭ si sa intieléga propovedani'a lui Ioana, nu sară fi pocaitŭ, ci peste 40, de zile arŭ fi peritŭ. Ioana, cap, 3. Si in zua de astazi din cuvântulŭ lui Dumnezau eau mantuitŭ, ca multi auzindŭ propovedani'a invatiatorului, tii in minte tóte zilele vietiei, inca si la ciasulŭ mortii, dintraceia vorŭ avea chielciugŭ. Acésta lipsa si slabiciune, vazandŭ intru némulŭ nostru, care pana intratata aŭ sositŭ pentru neintielesulŭ scripturilorŭ, catu cele poruncite de Dumnezău, mai tóte au venitŭ intru uitare. Pentru care lucru amŭ nevoitŭ de multa vreme se rădicamŭ Tipografie, pentru luminarea Neamului nostru. Ajutatuneamŭ Dumnezău in minunatŭ chipŭ, si amŭ tiparitŭ aceste Propovedanii, (părğa Tipografie). De petrecanie mortilorŭ: mai la tóta Vârsta de ómeni de osebi; Temelia este totŭ din scriptura sfinta. Cum se si vede cá tóte cuvintele scripturii sant insemnate cu cap, si stich. Aflavei neste-cuvinte, cum e in cartea lui Ioanŭ, cap, 1 de pe pradatorii lui Ioanŭ, de eam scrisŭ anume: (sabeusienii Haldeienii), si Pétra scumpa (Carbunculusiu) inpritee, 31 *) care in biblia sloveniasca nu sânt, aflavei intralte carti cercandŭ cu deadinsŭ. Aflavei si cuvinte, pentru cá Rumanii nu graimŭ totŭ intrunŭ chipŭ. Cum este, vea, pricin'a au adeverintia, In alianŭ, in protiva, Haina, folosulŭ, alduiala, blagoslovenia. Si altele care leamu pusŭ, dupa obiceiŭ cum graiescŭ pre aceste locuri. Dupa aceia rugamŭ pre cetitori, unde veti afla gresitu cu duhulŭ blândetielorŭ indreptati: cá noi inca amu silitu incatu amu pututŭ se nu gresimŭ, mil'a lui Dumnezau cu noi cu toti Aminŭ.

Propovedani'a intaiu.

Candŭ Móre omulŭ Batranŭ si intieptŭ.

Rugaciune inaintia, Propovedaniei.

O Dómne Dumnezăulŭ Sireagurilorŭ, carele esti puternicŭ in tóte faptele tale. Intieptŭ si minunatŭ esti in judecata ta; Dreptŭ Esti si neschimbatoriu in fagadasiurile tale; inaintea ta o dómne cu smerenie mare staŭ si slujescŭ ingerii cei sfinti si slaviti? ochii tei cei sfinti iubăscŭ dereptatea, si urascu strambatatea. Scaunulŭ giudecatii tale, asia sfinta si Curata, catu pacatosulŭ nu póte sta inaintea ta, pană atunci, pana candŭ nu se va pocai de pacatele sale. Ispove-

dimune tie Dómne, ca noi in multe chipuri amŭ gresitŭ, in aleanulŭ taŭ cu Cugetele, cu faptele, si cu gandurile nóstre; Pentru care ne Pedepsesti si ne certi éra in multe chipuri, in tineretiele noastre cu boale multe, in betranetiele noastre Cu slabiciune mare, la sfirsitŭ si cu moarte. Dreptŭ esti dómne, éra noi toti santemŭ pacatosi si vinovati; Direptesŭ si giudecatile tale? O Dómne. Eartane pacatele nóstre. Si fi cu noi in tóta viati'a nóstra, intarestene pre noi in credintia cea direapta, cum candŭ se va apropia Ciasulŭ mortii nóstre atúnci inca cu indrasnire si cu bucurie mare se poata trece sufletele nóstre din acésta lume in fericaciunea de vecie; unde imparatiesci, o tatalŭ Dumnezău? cu fiulŭ taŭ celŭ sfintŭ si cu Duhulŭ sfintŭ. Intruna pana in vecia vécului Aminŭ.

Tatalŭ nostrŭ:

КЪРЪНТЬ ДЪЛА БЫТІЎ

1. Moise, Capŭ 27, stich 2.

ІАТЪ ІМЪ БЪТРИТЪ, ШІЙ НЪ ЦІЎ ЗЪІ МОРЦІЙ МЪЛЪ.

Ticalósele si bieteles neputinciósele Batranetie, candŭ sa apropie de mórte, 2. Lucruri aŭ deprinsŭ a face. Intaiŭ jeluiește, plange, si varsa lacramile sale cŭ amara mare, pentru aceste doua Lucruri:

1. Intaiŭ cá binele celŭ de demultŭ, in care saŭ desmierdatŭ in tineretiele sale totŭ saŭ sfirsitŭ si aŭ trecutŭ, numai pomana aŭ ramasŭ.

2. A doua cá rautatile, si greutatile, saŭ apropiatŭ ca o turma saŭ ca una șireaga mare.

De vei întreba ce este binele de demultŭ; in care saŭ dezmierdatŭ Batranii pana candŭ aŭ fostŭ tineri;

1. Intaiu zilele cele dezmierdate, infurite, si de toata bucuria pline; si anii cei multi si buni, Cariii trecura ca fumulŭ. Despre acestea Canta sfintŭ Davidŭ Craiŭ si Prorocŭ, Salomulŭ 102, stich 15, 16 zicândŭ: „zilele omului santŭ ca iarba: „ca flórea campului asia infloreste. Ca vântulu trece prin elu si „nu va mai fi, si decii nu se mai cunoaste loculu lui. Si „eara, Salomulŭ 101, stich 4. Ca sa sfarsira ca fumulŭ zilele „mele, si oasele meale arsara ca foculŭ. Si eara, stich 5, zice. „Batutŭ fui ca earba, si sa usca inim'a mea, catŭ mã uitaiu „si de mancaria pania mea. Si eara, stich 6, zice de glasulŭ „geamatului meu, sa lipira oasele, miele de pielia mea. Si „eara intracesta Salomŭ stich, 12 zice. Zilele mele ca umbra „plecate si eu ca earba uscamavoiu.

2. A doua Planga Batranii, si jaluiasca, Ca sau topitu puterea trupului lor, si santŭ fórte impresurati de nevoi, dreptacea zice Davidŭ Prorocŭ, Salomulŭ 101, stich 1. Pentru aceia Paine ca cenusie mancavoiu, si beutura mea cu plangere mestecaiu.

3. A treia Planga eara Batranii; ca sau vestezitŭ flória si frumșetia tineretii lor. Ca fatia Batranilorŭ nu este neta, trupulŭ sa scutura de slabiciune mare; ochii sau intunecatŭ, mîntia inca sau slabitu. Pentru aceia zice, intieptulŭ Solomonŭ in cartea besericei cap, 12, stich, 3. zicândŭ „Aduti aminte despre Roditoriulŭ taŭ in vremea tineretielorŭ „tale. Panacandŭ nu vorŭ veni zilele perirei, si pana candŭ

*) Inca si mai multe vei afla.

„nu voru veni anii de pre carii vei zice: numă placă acestea: „pana nu se va intuneca soarele, cu lumina, cu luna, si cu „stelele de preuna.

In care cu intieptulă Solomonă numara greutatea batranetiloru, de unde sa cunoste ca au oamenii batrani foarte multe nevoi: de plansu si de jele.

2. A doua potă Batranii in batranetiele loră si asa bucuru si a sa dezmiarda.

Intaiă cu Patemile si nevoile acelea ce au pațitū din nastere pana in batranetie, toate au trecutū de la dansii. Cadesa a sti, boalele, foametia, scumpetia, razmiritile, si toate rautatile cele de demultū. Dupa acestia, trecutaū dela batrani si mintia cea ludisiōra, a tineretiloră, caria se lipia de dezmiardaciunea trecatōre si insielatore a acestii lumi.

2. A doua aū de ce sa si bucura batranii (alesi carii au traitu viatia dumnedieiasca).

1. Intaiu ca sau apropiatu aceia vreme in care curandū se va sfarsi calia cea lunga, si greutatea vietii lorū: de aciasta sau bucuratu Batranulă Timoteiu: Cumū scrie in a 2, Carte a lui Pavelū la Timoteiu, cap 4, stich 6, 7, 8, unde asia graieste: ca eu ma jartfescu, si este aprōpe vremea mersului mieu; cea Vitejie buna eu o amū vitejitu, alergaria o amū savarsitu; Credintia oamū ținutū, cei inapoi, pusami este mie Corona dereptatii, cariam va da mie domnulū intracea zi, celu giudecatoriu dreptū, eara nu numai mie, ce si tuturor, carei asteapta cea stralucita venirea lui.

A doua ōra, ca eata inaintea usii este vremeia cea de demultū dorita, in carea se vorū odihni batranii de ostenelele lorū. Depe aciasta vreme este pomenire la Ioanū Apocalipsi, cap, 14 stich 13. Unde asia graieste: „Si auziu glasū din „ceriu zicandumi, scrie, fericiti mortii carii morū de acumu „in domnulū, asiai zice duhulū, ca sa sa odihneasca de ostenelele sale, ca faptele lorū vorū merge dupa ei. Aciasta zi „fericita oau pofitū sŃntū Davidū craiu, Salomulū, stich 5 „dicandū: aratami Dōmne sfārsitulū meu, si masura zilelorū „mele cātui? se stiū ca santū pana la o vreme.

3. A treia oara ca sau apropiatū vremea trecerei din ciasta lume trecatōre, in viatia cea de vecie, unde bucuria va fi fara de sfārsenie. Vedeti crestinilorū dinū tracestia dinū toate, ca au bietii batrani si de ce se bucura, si de ce sa vaeta.

Avutaū si sŃntulū Isacu Patriarchulū inca in batranetiele sale, si de ce se bucura si de ce se vaeta, precumū sà cunoaste dintraceste cuvinte ceam cetitū acumū. Unde asia graieste zicandū:

Eata amū batranitū, si nu stiu zua mortii mele. Care mai chiar si mai luminosū sa dezlegamū putemū intielege sa dezlegamū aceste, 4 intrebari;

1. Intaiū cine aū graitū aceste cuvinte;

2. A doua cui leaū graitū;

3. A treia candū saū in ce vreme leau graitū;

4. A patra ca ce au zisū cumū cā elū nu cā cei foarte batranū ce incasi nu stia zua mortii sale.

Intrebarea dintaiu era aciasta, cine au graitu aceste cuvinte cu amaraciune ca aceia;

Raspunsulū e acesta. Graitā sŃntulū Isaacū Patriarchulū, carele au cugetatu 100 si 80 de ani baitie cap 35 stich 28 Candū asia erā de slabitū de batranetie, cātū intre

doi ficiori ai lui nau stiutū face usebitura, naū pututū cunoște unulū dintraltulū, care de ei este Iacobū, si carei Isacū, cā era ochii lui intunecati.

De aici eara putea intreba cineva: cu cātū Matusalemū, Adamū, Noe; si altii multi mai multū au custatū de cātū Isaacū.

Dara ce pōte fi ca nice unulū de ei naū fostu asia orbū si cu ochii intunecati ca Isaacū.

Doara elū aū fostū mai vinovatū si mai pacatosū decātū ceialalti.

Raspunsū. Ba nau fostū Isaacū mai pacatosū nice au cazutū aceia orbiciune pre Isaacū din templare sau din norocurau. Ce din Tielepciunea cea mare a puternicului Dumnezaū. Cum asia Blagoslovenia cu care vrea Isaacū sa Blagosloveasca pre Isavū; sa pogora pre capulū lui Iacobū, din voia si tocmala lui Dumnezaū.

2. A doaua intrebare, cui au graitū Isaacū Patriarchulū aceste cuvinte;

Raspunsū. Graitā lui Isavū ficiorului celui mai mare alū lui, cum sà cunoște din cartea dintaiu alū lui Moisi Proculū, ce sa chiama baitie, cap 27 unde; dela versiulu dintaiu asia se cetesti Istoria. Si arū fi candū arū fi batranitū „Isaacū, si arū fi intunecatū ochii lui atata cātū nu putea „vedea. Chiemā pre ficiorulū lui celū mai mare pre Isaavū, „si zise lui. Dragu fiulū meū, care raspunse lui eatame, (cumū „arū zice aicea santū dragū Tata) si zise. Eata amū batranitū si nu stiu zua mortii mele. Rogute dreptū in sa, iati „Armele sapaidacele si Arculu taū, si iesindū la campū va „neazami vanatū, șim fa mie mancare, dupa voia mea, cadesa „a sti cumū place mie, si o ada inaintea mea sa manancū, „ca sa te Blagoslovasca sufletulū mieū, mai nainte de ce asiū „muri iproci:

3. A treia intrebare. Candū au graitū aceste Isaacū Patriarchulū;

Raspunsū. Atunci candū era aproape de moarte.

4. A patra intrebare. Care aū zisū; cumū ca elū nu cācei foarte batranū ce incasi nu stia zua mortii sale?

Raspunsū. Cumū dintracesta sa intielega toti oamenii, Ca elū asia aū traitū, cumū in toata viatia lui naū esitū afara dinū mintea lui Ca sà nusi aduca aminte de Moarte. Ce de ce au fostū mai neadeverita si mai ne stiuta zua mortii lui. De aceia mai cu mare grije au fostu. De trecerea lui din ciasta lume. Aciastai deslegatura cuvintelorū. Eani se vedemū si invatiaturile;

1. Invatiatura din tāiu este aciasta.

Cā nevoile si Boalele, nu potū veni pre oameni dintamplare si din narocū raū. Ce numai din Voia si Tocmala intielēpta si Minunata, Aputernicului Dumnezāū? si Dumnezāū inca nu le sloboade intraltū chipū fara numai pre slava AsŃntū Numelui saū, si pre Binele Iubitilorū sai.

Dereptatea acestii invatiaturii Cunoastesa din Pilda lui Isaacū Patriarchulū, cumū ati auzitu si mai susū, ca pre Isaacū naū cazutū intunecarea ochilorū din tamplare, ce din Voia si tocmala lui Dumnezaū? si inca nu pentru alta au slobozitu Dumnezaū Aceia nevoe pre elū, fara numai cu Blagoslovenia sa pogoara pre Iubitulū Iacobū. Nu pre lapadatulū Isavū.

1. Ora dintaiū Acestii invatiaturi este aciasta: Cā de va cadea Nevoile si Boalele pre oameni din tamplare, saū din narocū raū, asia narū fi Dumnezaū Grijitoriu si socotitoriu a

toate? Ca Dumnezeuș ia poarta Grige de oamenii sai Cumș nice unș pârș de pre capetele lorș nu pôte cadea fara de voia lui, la Mașteiș, cap, 10, stich 29, 30 zaciato 37. zicândș. „Au nu doua pasarele se vandș intrunș fileriș; si un'a de „iele nu cade pre pamentș, fara voia Parintelui Vostru. Eara „perii capului vostru incatș numerati toti.

2. A doue Oca. Ca dêrș cadea ceva pre oameni dinș tamplare saș dinș norocș raș: fara stirea lui Dumnezaș asia Dumnezaș este stiutoriul de toate. Dreptacea nu poate fi nimica din tamplare.

3. A treia Oca. Ca nice o perire nu este in orasiș, Carea se nu o sloboada Dumnezeș. Asia ne invatia Amosș Proroculș cap 3, stich 367. Eani se vedemș ce folosș are aciasta invatiatura :

Folosulș dinș taiu este invatiatoriul ;

Ca ne invatia sa stimș cumș in ce chipș aș pututș face Dumnezaș si rodi toate faptele Mari, si Micș, si Mijlocii, fara de toata osteneala, si Micsiurarea slavei sale. Asia le poate Griji toate fara osteneala sa, si fara de scaderea slavei sale. Dupa aceia sa stimș ca vare ce patimș toate acelea Dumnezaș leau croitu pre noi, cu Manile sfintiei sale. Pen-traceia sale rabdamș. Cu rabdare mare depace, Gandindș ca i cu greș in samciava stramurarii a zverli. Ca aș zisu Dom-nulș Cristosș lui Saulș la deania Apostolilorș, cap 9, stich

5. Safimș dara plecati si smeriti, si candș ne ciarta Dumnezaș pre noi pentru pecatele nôstre, sa zicemș cu smericiune mare cu Eli Popa cum scrie 1-a carte a lui Solomonș capș, 3, stichu 18. Elui Domnș si sa faca asia oare cumui place.

Alș doile folosș este certatoriu sau infruntatoriu.

Cearta si infrunta pre ceia carii nu vorș se priceapa cã fara de Voia lui Dumnezaș nice o nevoie nu pogoara pre oameni ;

De aicea este ca simtindș Mana lui Dumnezaș nu potș rabda cu rabdare de pace, cesș gata a sa sfadi si cu Dum-nezaș. Asia facura Israiltenii de multe ori, dupa ce esira dinș pamentulș Egiptului. Carii candș sau spareatș, si candș au fostș in pustie foame si sete, sfadiasca cu Moisi si cu Aronș. zicândș: Ca ce neati scosș afara din Egiptș pentru aceia ca sa murimș in pustie. Cumș sa cunoaste in a 2-a carte a lui Moisi in ishodș, capș 14, stichș 12.

Mai intieptș au fostu Iovș Patriarchulș Carele multș au patitș de satana, de sabeusiani, de haldeeni, de muerea sa, si de Prietenii lui, ce incasi cu mare smerenie au zisș: „la cartea lui capș 1, stich 21. Dumnezaș miaș datș, Dum-nezaș miaș luatș, Blagoslovitș sa fie numele Domnului: si „iara capș 19, stich 21 zice: O, Voi Prietenii mei, Miluitime, „Miluitime Pre mine, au fieva Mila de mine ca mana lui „Dumnezau mã batș pre mine. Naș zisș ca satana, saș sa-beusianii, si haldeienii, facura mie suparare multa. Ce mana „lui Dumnezaș mã batu pre mine.

3. A treia hasna (Veselitôre).

Cã veseleste pre toti Amaritii, si pre toti nevolnicii. Ca vare in ce ciasș pricepș, Ca mana lui Dumnezaș este pre ei, numai de catș sa gandeasca, ca Mana lui Dumezeș nu e mana pismasiului, ci mana a Parintelui dulce, Care nu dinș urgie ci dinș Dragoste saș slobozitș, pre dansii. Pre cumș sfintș Pavelș Apostolș adevereaza la Evrei cap 12, stich 6, zicândș: Pre carele ilș iubeste Domnulș ciartalș:

silu bate vare pre cinelș primeste fiu. Asiai intielesulș in vatiaturii dinș taiu.

2. A doua invatiatura este aciasta :

Nime nu pôte invatia asia multș, Nice poate costa asia indelungș, cumș sa pôta sti cu adeveratș si fara indoiala zua Mortiei sale; Cu adevarș multș au fostș invatiatu sfin-tulș Isaacș Patriarchulș, indelungș au si custatș ca traise 108 de ani la baitie cap 35, stich 28, ce incasi eani asculta ce graieste; Eata amș batranitș si nu stiș zua mortii mele :

Oca dinș taiu este aciasta :

Ca randuita este oamenilorș sa moara de odata, si dupa aceia sa fie giudecarea ce candș sa moara cinesiș nime nu stie cumș de aciasta marturiseste sfintș Pavelș Apostolș la Evrei cap 9, stich 27 :

2. A doua sã va ca cu stiintia mare, si cu viatia lunga au Blagoslovitș Dumnezaș pre sfintii cei de demultș, ce nice unuia dinș transii nau datu de stire zua mortii lorș, (fara numai lui Moisi si a cativa preste randș). Dupa Aciastea dupa toate ai putea întreba: Ce poate fi unde Dumnezaș asia au ascunsș zua mortii oamenilorș; Cumș nice intieptii, nice Batranii, nu potș sti zua mortii lorș?

Raspunsș: 1. Naș ascunsș aceia Dumnezaș fara de oca Ce intaiu, pentru aciasta cumș totș Omulu, sa petreaca zilele vietii sale in frica Dumnezeiasca, si se nu se surpe cu hraboria trupasca si cu insielaciunea lumii.

2. A doaua, pentraciasta cumș totș omulu sa viaze Dumnezeiaste de va se moara in fericaciune; ca dupa Viatia spurcata nu poate fi se nu sosasca Moarte Groaznica. O Doamne sfinte? Catui de mare Nebunie, A petrece Omulș Viatia in care narș vrea se moara?

3. A treia, Pentraceia inca aș Ascunsș Dumnezaș zua Mortii; cumș totș Omulș in toate Ciasurile sa fie gata a face Bine cu surumanii, pana candș este viu. Cã dupa Moarte nime nu va dobandi Vreme dea face bine cu surumanii.

Ce hasna are aciasta invatiatura;

1. Intaiș, Ne dojeneste Cumș sa traimș pana vomș costa, cu Rugaciune, si cu Privighiere, cumș asia candș va va veni Domnulș Cristosș se ne ia sufletele noastre, se ne afle facandș Voia sfintiei sale. Pre aciasta ne dojenieste insusi Domnulș Isusș Cristosș la mateiu, cap 24, stich 42, 43, 44, 45, 46, 47, zicândș: dereptș inse priveghiati, ca nu stiti in care ciasș „Domnulș Vostrș va veni. Era aciasta sa stiti, „cã dêrș sti stapanulș casei, in care ciasș va veni furulș, „arș priveghia si narș lasa sai sape casa lui. Dreptș „aciasta si voi fiti gata: ca in ciasulș care nati gandi, fiulș „omenescu va veni. Oare cine este sluga credincioasa si in-„intielépta, pre carele puse Domnulș lui spre gloata casei „lui; sa dea loru hrana in vréme. Fericitu de sluga aceia, „carele viindș Domnulș lui, va afla facandș asia. Adevarș „zicș voua, ca preste toata avutia lui punelva pre elș⁴.

2. A doua, ne dojeneste pre Priveghiere si pre ruga-ciune, pre cumș ne invatia sfintș Petru Apostolș in I-a carte cap 5, stich 6, 7, 8, unde asia graieste. Plecative dreptacea „suptș puternica mana lui Dumnezaș, ca se va ridice pre „voi in vreme: Toata grija voastra aruncândș spre dânsș: ca „lui grije de voi. Fiti trezvi, priveghiativa cã pizmasiulș vostru „diavolș ca unș leu racnindș incungiura cautandș pre cine „arș inghiti⁴.

Dupa aciestea dupa toate să tocimū ciamū auzitū pana acumū pre prilejulū de acumū: Bine vedemū toti carii santemū straini aici la ingropaciunea acestui Prietenū crestinū alū nostrū, ca elū inca nu ca ce era intieptū si batranū, ce inca si pana candū au custatu aū pututū zice, ceau zisū in vremea de demultū Isaacū Patriarchulū: eata amū batranitū si nu stiu zua mortii mele.

Ca alalta eri era viū si eata acumū este mortū, alaltaeri graia si eata acumu tace ca mortulū. Inpartia surumanilorū, si eata acumū cei vii facū bine cu elū ca'lū ingroapa cu cinste, pana acumū elū au facutū bine cu Preutii Bisericei, éra acum Preutulū povesteste lauda lui, ferice de tine O fratele nostrū ca tu te odihnesti pentru cai muritū in Domnulū. Si faptele tale mergū dupa tine. Aciasta adevereaza Glasulū dinū ceriu la Ioanū Bogoslovū Apocalipsis cap 14, stich 13, zicandū: si auziu glasū din ceriu zicandumi: scrie fericitii mortii carii morū, de acum in Domnulū, asi ai zice duhulū ca sè se odihneasca ostenelele sale, cà faptele lorū vorū merge dupa ei. In care fericaciune sa ne dea si noua tuturorū parte Tatalū, Fiulū si Duhulū sfintū Aminū.

Rugaciune dupa Propovedanie.

O Tatalū, Fiulū si Duhulū Sfintū sfinta Troitia intro uniciune de plinū. Harū de vecie damū noi inaltiei cei sfinte ai tale, pentru ca neai roditū pre Chipulū si pre Asamanarea ta, si neai Blagoslovitū nu numai cu viatia lunga pre cestū pamantū ce si cu multe daruri trupesti si sufletesti. Rugamune Doamne Sfintiei tale, cumū de acumu inainte inca fa bine cu noi cu pacatosii tai, si in ce chipū neai pazitū si neai ținutū in tineretiele noastre, asia nu ne lasa pre noi nice in batranetiele noastre, ci ne intarreste in slabiciunile noastre, si ne da duhulū taū celū sfintū cumū toate supararile se le putemū rabda, cu rabdare mare de pace. Earā dupa ce vomū trece din ciasta lume: sa putemū dobandi Corona cea ne vestezita a vietii de veci, prinū Fiulū tau celū sfintū prin Isusū Cristosū Aminū.

Tatalū nostrū.

Rugaciune dupa Propovedanie.

Harū mare, si de veci.

Cartile

intrate la concursu până in 31 Devembre 1888 pentru premiile academiei romane si anume celu mare de 12000 lei noi ce se anuntia la câte 4 ani si alu statului de 5000 l. n. numitu premiulu Eliad.

1. Istori'a Romaniloru din Daci'a Traiana de A. D. Xenopol, professoru la Universitatea din Iasi.

Motto: „Nu sunt vremile sub cirm'a omului, ci bietulu omu sub vremi“.

Miron Costin.

Volumulu I. Istori'a veche din vremile cele mai vechi până la intemeierea tieriloru romane (cu patru charte). Iasi, Tipo-litografia H. Goldner, Strad'a Primariei 1888.

2. Suvenire Contimpurane. Emanciparea țiganiloru. — In arhivele Kisineului. — Fratii Cuciu. — Din anulu 1848. — Din copilarie, din tineretie. — Epilogu de G. Sionu membru alu Academiei Romane. Bucuresci. Tipog

rafi'a Academiei Romane (Laboratorii Romani) Strad'a Coltiei Nr. 42. 1888.

3. Romanii din muntii apuseni (Motii) de *Teofilu Fràncu* si *George Candrea*. Scriere etnografica cu 10 ilustratiuni in fotografie. Bucuresci. Tipografia moderna, Gr. Luis, Strad'a Academiei 24. 1888.

4. A. I. Odobescu. Scrieri literare si istorice 508, 547, 651, III. Volumuri. Bucuresci. Editur'a librăriei Socec & Comp. Calea Victoriei 7. 1888.

5. Elemente de economie politica de *P. S. Aurelianu*. Membru alu Academiei Romane, si alu Societatii de economi'a politica din Parisu. Bucuresci. Tipografia Academiei Romane (Laboratorii Romani) Strad'a Coltiei Nr. 42 1888.

6. Atheneulu Romanu si cladirile antice. Cu *Domū Circulariu*. Conferentia rostita la XIV Februarie de A. I. Odobescu cu o alocutiune introductiva de C. Esarcu. Formatu Foliant. Bucuresci 1888.

7. Cartea Tieranului. Igien'a si medicin'a poporana de Dr. I. C. Dragescu. Editiunea II-a. Constantia. Tipografia romana D. Nicolaescu 1888.

8. Alexandru Philippide. Introducere in Istori'a limbei si literaturii romane. Iasi. Editur'a librăriei. Fratii Siaraga 1888.

9. Mehedintii. Studii Geologice, tehnice si Agromonice cu privire particulara asupr'a mineraleloru utile. Carbuni, arama, feru, manganazu, bismutina, marmura, granitu, serpentinu etc. insoțite de carta geologica a judetiului Mehedinti si de numerose figuri in textu de Math. *M. Draghicenu*. Bucuresci. Tipografia Alexandru A. Grecescu 1885.

10. Reforma agrara de Dumitru Iancovici. Doctoru in dreptu. Brail'a anteia tipo-lit. Pericles M. Pestemalgiaglu 1888.

11. Exploatarea mosiiloru prin meteigiū de P. S. Aurelianu agricultor. Bucuresci tipografia Academiei Romane (Laboratorii romani) Strad'a Coltiei Nr. 42. 1888.

12. Constantinu de Stamati-Ciurea. Opuri dramatice tomulu I. Cernauti 1888. Editur'a si proprietatea societatii filarmonice „Armoni'a“. Tipografia arhiepiscopala.

13. Calatorii prin tiara romanésca de Elen'a Didi'a Odoric'a Sevastos. Iasi tipografia nationala. Strad'a Alexandri 11. 1888.

14. Th. D. Sperantia. Anecdote populare. Bucuresci. Tipografii'a si librării'a scóleloru. Strad'a Lipcani, 96.

15. Novele de Duiliu Zamfirescu. Bucuresci Editur'a librăriei Socec & Comp. Calea Victoriei, Nr. 7. 1888. Pretiulu 5 lei.

16. Unu sistem de invetiamentu romanescu. Lucrare originala de St. Georgescu Carpen, institutor in capital'a Bucuresci. Tipografia si Libraria scóleloru, strad'a Lipsani 96. Vis-a-vis de gradina sf. George nou 1888. Pretiulu 50 bani.

Nicol. Mihaescu. Frumósa Valentina. Poema 1888. Tipo-Litografia A. Friedmann.

17. I. P. Florantinu profesor de filosofia la liceulu statului din Iasi a concursu cu optu carticele: Metod'a noua de Abecedar carte generala. Gradina de copii 75 pag. 18. Metod'a noua

de a învăța aritmetica 30 pag. — Estetica știința filosofică despre frumos și arte 123 pag. — Aritmetica elementară partea 4-a 116 pag. — Metodă nouă de a învăța desemnului 30 pag. — Recreațiuni Froebeliene 23 pag. — Horea Roman originalu 109 pag. (acea scriere strinsă oprită dincoace, pentru care unele persoane au suferit și închisoare, pre cându de alta parte critică o aflase lipsită de ori-ce valoare literară). Din acestea optu cărțile numai două sunt tipărite în 1888.

Afara de publicațiunile intrate la concursu ne mai veni unu opu din cele mai necesare pentru toate clasele societății omenesci, dela unulu din barbatii cei mai bine cunoscuți că scriitoriu practic, totodata inspiratu de sublime idei umanitare. Acelu opu este:

Tractatu de Igienă publică și de poliție sanitară.

De Dr. I. Felix, profesorul la Universitatea din București, membru Academiei române, membru Consiliului sanitaru superioru.

Partea a două. Bolele și Bolnavii. București. Tipografiă Academiei române. 1888 pag. 592, prin urmare unu volumu foarte respectabil de 37 côle, tipăritu curatu.

Ne ținem de placută datorința a reveni la această lucrare, pentru a cărei valoare stau bune celelalte publicațiuni prea bine cunoscute ale lui Dr. Felix.

Trei opuri, alu ddloru Xenopolu, G. Sion și Odobescu au în vedere premiulu celu mare de 12 mii; toate celelalte se pare că aspira numai la celu de 5000. Scrierile dlui Odobescu sunt cunoscute publiculu românului mai de înainte, era acilea o parte mare din acelea se vedu adunate în trei tomuri.

Din scrierile dlui Xenopol este cunoscută dincoace de munti: Teoriă lui Rösler, Studiu asupra staruintei Românilor în Dacia traiană 1 vol. 299 pag. Coprinsulu Istoriei Românilor vol. I. pusu acum la concursu se poate cunoște pe deasupra din Programulu cursulu de istorie Romanilor dela Universitatea din Iași (anulu școlar 1886—1887), care tipăritu la timpul seu ajunsese și dincoace de munti, impartitu pe lectiuni, din care facemu aici locu la câteva, precum:

Lecția I. Istoriografiă timpurilor noastre și importanța istoriei nationale. Istoria nu este o colecție de fapte trecute, care să fie de invetiată celor viitoare. Caracterulu faptulu istoric. Istoria constată direcțiunile. Exemple: împărăția mahometană, socialismulu, revoluția franceză. Istoria în vremuri vechi o *arta* (literatură), acum *știința*. Nu trebuie se caute a *zugrăvi* trecutul, ci alu *înțelegere*. Pentru această trebuie se constate adevărulu. Greutatea descoperirii acestuia în faptele mici, nu în cele mari. Istoria totuși trebuie să se bazeze pe cercetări amenunțite. Studiulu trecutul produce și o impresie asupra simțimentulu, că ori-ce știință; cea a naturii *în spațiu*, a istoriei *în timp*. Istoria este mai strinsă legată de ființa omulu decâtu natură. Cercurile care lega pe omu de istorie: familia, némulu, orasiulu, provinciă, poporul, rasă. Celu mai puternic, *poporul*. Istoria natională mijloculu celu mai de-

stoinic de întărire a patriotismulu. (*Xenopolu* în Convorbiri literare XVI pag. 300*).

Lecția II. Așezarea geografică a țierilor locuite de Romani. Romanii așezați deosebitu de marea familie latină. Pe cându această formă că unu *continentu* în apus, Romanii sunt în resăritu o *insulă* latină într'o mare de Slavi. Țierile romane cuprinse într'unu triumphiu de riuri. Triumphiulu de munti din launtrulu acestuia și așezarea lui fatia cu densulu. Formă extraordinară a regiunii locuite de Romani. Escepție la regula, că o *nationalitate este unu basen, o granită, unu munte*. Carpații pricină hotărâtoare a desbinării Romanilor. Explicarea duplulu statulu din pôlele lor: Muntenia și Moldova. Înriurirea Carpaților asupra legăturii în care Romanii au intratu cu diversele popoare. Carpații au fostu cu toate aceste adapostulu nationalității noastre. Neapasarea naturii fatia cu omenirea. *Xenopolu* în Convorbiri literare XV pag. 385).

Lecția III. Scitii și Agatirsii. Herodot și valoarea marturisirilor sale. Topografiă Scitiei. Locuințele Scitilor și ale Agatirsilor. Aceia nomazi până la Carpați, aceștia așezați în cetatea muntilor. Numele remase dela Sciti până în zilele noastre: *Pyutus, Siarantus, Ordessos, Maris*. Acestu de pe urma desemnă în Herodotu Oltulu, nu actualulu Muresiu. Ce însemnă radicalulu *mar*. Explicarea numelui *Maramuresiului* (*Hasdeu* Ist. Crit. Capit. Herodotu. *Tocilescu*, Dacia înainte de Romani p. 37—53 și 109—149, *Xenopolu* în Convorbiri literare IX, p. 64).

Lecția IV. Scitii și Agatirsii. Morăvurile lor, ale Scitilor crude și săngerose. Religiunea Scitilor. Fiindu nomazi, prada Persiei. Expediția lui Darius din 513 înainte de Chr. Agatirsii așezați, exploatarea minele, cultivă via și albinele. *Rasa* acestor popoare. Nu sunt Mongoli cu toată descrierea lui Hipocratu. Etimologiă a tuturor remășiilor limbei lor duce la încheierea, că este unu popor de vită *eranică*. Agatirsii erau probabil de aceeași origine, de ore-ce singurele două nume proprii remase dela ei semăna cu acele scitice. (*Tocilescu* l. c.)

Lecția V. Getii și Dacii. *Scitii* la nordulu Dunării; *Tracii* la sudulu ei. *Getii* locuiau la începutu la sudulu fluviulu, fiindu pe atunci popor semi-nomad. După mărtea lui Filipu II. Getii începu a se *asieza* pe malulu nordic alu Dunării, unde și gasesce expediția lui Alexandru. Totu aice Dromihete prinde pe Lizimach. De și Getii urmăza înainte a stă și la sudulu fluviulu, centrulu de greutate alu statulu lor se stramutase la nordu, la care contribu și navalirea Celtilor. *Dacii* locuescu la începutu la sudulu Dunării în Rodopu; mai târziu se stramută împreună cu Getii la nordulu ei. Cum se face de ei ocupa Transilvania. Interpretarea adevărată a loculu din *Pliniu*, IV 12.

Lecția VI. Getii și Dacii. Getii și Dacii sunt două ramuri ale aceluși popor. Așezarea este atât de mare, încatu uneori autorii vechi și confunda împreună. Ei sunt de *rasă tracică*, de care se ținu Albanizii de astăzi. Explicarea albanismelor limbei române, care sunt nu numai

*) Indicăm în unele locuri scrierile ce aru putea fi întrebinate. — Pentru unele din lectiuni trebuie ore duble.

o inriurare in vocabularu, ci constitutiva. Geto-Dacii nu sunt *Germani* (confusiunea lui Iornandes), nici *Celti*, nici *Slavoni*. Etimologiile extraordinare invocate in sprijinulu acestoru p- reri. Analis'a numelui *Cerna* in legatura cu numele de planta romanu *zîrna* si cuvântulu *a se zîrni*, a deperí la umbra. Tracii si prin urmare Getii si Dacii sunt *Erani*. (*I. van den Gheyn*, Les populations danubiennes, Bruxelles 1886.)

Lecti'a VII. Organizarea Geto-Daciloru. La inceputu predominau Getii, mai apoi Dacii. *Viati'a materiala*: La inceputu chiaru la nordulu Dunarei, jumetate nomazi, se asiaza definitivu pe timpulu domniei Daciloru. Cultur'a meiu- lui, (originea cuvântulu *mamaliga*.) Acea a vinulu. Creșterea animaleloru; cai vestiti. *Locuinti'a*: orasie de lemnu, bordee; cunoscú luxulu (ospatiulu datu lui Lizimach). *Imbracamintea*: Portulu nationalu românescú nu este in totalitate nici geto- daco nici romanu. *Comerciulu*: Monezile gasite in Daci'a sunt dela Filipu II, Lizimach, si republic'a romana.

Lecti'a VIII. Organizarea Geto-Daciloru. *Religiunea*. Caracterulu societatiloru antice, de a fi dominate de religie, se regasesce la Geto-Daci. *Zamolxis* schimba polite- ismulu religiunei loru in o imitatie a religiei lui Zoroastru. Este singuru apoi adoratú cá zeu. *Gebeleizis* zeulu binelui si *Mart* (?) alu reului. Principiulu nemurirei accentuatú cu o deosebita putere; luatú din acelu tracicu alu lui *Dionisos Sa- basius*. Obiceiulu Traciloru, de a plânge la nascere, se reafia astadi la Români din Macedoni'a. Organizarea religiósá; prof- etulu lánge rege. *Deceneus* lánge Boerebiste, *Veziuas* lánge Decebalu. (*Tocilescu*, l. c.)

Lecti'a IX. Organizarea Geto-Daciloru. Mo- ravuri, Curagiulu loru nespusu, din caus'a credintiei in ne- murire (*Appetitus mortis*). Mândri'a si iubirea loru de neatê- nare. Cruzimea loru. *Poligami'a*, relasarea moravuriloru. *Be- ti'a*; reactiune: Ctistii si reform'a lui Deceneus. Organizarea sociala: nobilii *Tarabosti* séu *Pilofori* si poporulu de rëndu, *Comati*. Organizarea politica intarita sub Daci. Ideea lui De- cebalu de a civilisá si intarí pe Daci prin cultur'a româna. Organizarea *militara*. Caracterulu rasboinicu alu Geto-Daciloru. Armele loru si machinele de resboiu.

Lecti'a X. Luptele Romaniloru cu Dacii. Pen- tru ce unu poporu cuceritoru nu se póte oprí in cuceririle sale. Getii erau popóre mai alesu pradatóre. Dacii dupa- ce se organizéza devinu ofensivi. *Cesaru* vroia se'i astêmpere. Desfacerea statulu dacu dupa mórtea lui *Boerebiste*. Ameste- culu loru in luptele lui *Antoniu* cu *Octavianu*. Generalii ro- mani cauta a slabí pe acestu poporu indrasnetiu. Luptele Romaniloru cu Dacii sub *Domitianu*. Tratatulu rusinosu alu acestuia. *Traianu* si scopulu expeditiei sale la inceputu. Elu nu voia sè cucerésca Daci'a.

Lecti'a XI. Expediti'a cea dintâiu a lui Tra- ianu in Daci'a. Traianu este acelu ce ne da nascere si caus'a suferintieloru nóstre. Pregatirile expeditiei I: drumulu sapatu in stêncile Dunarei. Traianu nu putea urmá decâtú un'a din cele 3 căi ce conducéu dela Dunare in launtrulu Daciei, căi aratate de *Tabula Peutingeriana*. Elu intra pe la *Viminacium*, trece pe la *Bersovia* (Bîrsav'a) bate pe Daci la *Tapae* (Tapi'a) si petrunde spre capitala prin vaile Timisiului si ale Bistrei. Decebalu cere pace.

Lecti'a XII. A dou'a expeditie. Decebalu calca tratatulu. Furi'a lui Traianu; gândulu de a cuceri Daci'a este efectulu unei simtiri revoltate. Traianu ataca pe Dece- balu prin Transilvani'a. Stabilirea itinerarulu prin *Amutri'a* (Motru) *Pons Aluti*, *Arutela* (Lotru) si prin pasulu Turnulu rosiu, in Transilvani'a. Motivulu schimbarei ataculu. Stras- nici'a luptei. Luarea Sarmizagetzuei. Daci'a supusa. (*Xenopolu* in Revue Historique din Parisu, Iuli—Augustu 1886).

Lecti'a XIII. Colonisarea Daciei. Virtutea egala a invingatoriloru si invinsiloru. Nu este o rusine a ne co- borí si din Daci'a. Insemnatatea cucerirei Daciei in ochii Romaniloru. Serbarile. Column'a lui Traianu. Masurile es- ceptionale pentru alipirea Daciei de imperiulu romanu. Mul- timea cea mare a colonistiloru. Colonisarea oficiala, nu din Itali'a; cea voluntara mai alesu din ea. Chiar elementele aduse de aiure erau romanizate. Sistemulu urmatu de Ro- mani, in colonisarea loru (*Goos* in Archiv für siebenbürgische Landeskunde 1874).

Lecti'a XIV. Elementele colonisarei. Colonistii din *Asia Minóra*; nume proprii si zeitati grecesci. Pastrarea constiintiei nationalitatiei loru. cu tóta romanisarea loru, se vede in intrebuintiarea limbei grece in inscriptiuni; apoi in colegiile constituite de ei spre a savîrsí cultulu loru deosebitu. De aici se esplica elementele grecesci *vechi* in limb'a romana. Care sunt acestea? Colonistii din *Dalmati'a*, adusi mai alesu pentru exploatarea mineloru; acei din *Gali'a*.

Lecti'a XV. Elementulu romanu. Venitu din buna voi'a lui in tiar'a aurulu. Mare majoritate a numeloru pa- tronimice si zeitatiloru sunt romane. Limb'a inscriptiloru cea latina. Elementulu militariu. Organizarea militara a Ro- maniloru. Legiunile, alele si cohortele. Puterniculu mijlocu de romanisare alu armatelorú. *Tabulae honestae missionis* si *veteranii*. De aicea explicarea cuvîntulu *batrînu* pentru in- semnarea mostenirei razasiesoi. Legiunile ce s'au constatatú a fi stationatu in Daci'a.

Lecti'a XVI. Poporati'a bastinasia. Parerea lui Maioru. Argumente generale care se opunu desiertarei tierii de locuitorii vechi. Analisa spuselorú autoriloru romani. Ter- minologi'a geografica, a muntiloru, triburiloru, riuriloru, ora- sielorú. Puținele numiri romane, cu tóta intensitate coloni- sarei. Dacii sunt romanisati. Analis'a inscriptiiloru. Cohor- tele si alele de Daci in celelalte parti a le imperiulu romanu.

Lecti'a XVII. Organizarea Daciei romane. Im- partirea Daciei. Coloni'a *Malvensa* si *castrere severiane* do- vedescú existenti'a Turnu-Severinulu pe timpulu Romaniloru. Sporirea impartirei Daciei din dóua in trei parti insemna unu adaosu de poporatie. Organizarea *politica*. Organizarea *mu- nicipala*. Deosebirea intre *municipiulu* si *colonie*. Argumentulu dedusu de aice pentru staruinti'a Daciloru sub stapînirea romana.

Lecti'a XVIII. Organizarea Daciei romane. Istori'a cãtor-va orasie daco-romane: *Potaissa*, *Apulum*. Ele- mentele organizarei municipale. *Ordo decurionum*, *duoviri*, *quattuorviri*, *ediles*, diversele feliuri de preoti. Organizarea *colegiiloru*. Lista de bucate a ospetiulu datu de unu colegiu. Influenti'a colegiiloru asupra desnacionalisarei poporulu dacu.

Lecti'a XIX. Viati'a Daco-Romaniloru. Indeletnicirile *materiale*. Minele de *aur*, parte ale statului romanu, parte impartite la veterani. Colegiile aurariloru. Modulu cum Romani exploatau minele. Minele de *sare*, *feru* si *marmura*. Agricultura, industriile; numeroase si poporate colegii: *fabrorum*, *centonariorum*, *utriculariorum*, *nautarum*, *dendrophorum* arata ce mare a trebuitu se fia poporati'a Daciei, cá se aiba nevoie de atiti'a mesteri. Colegiulu *lecticariloru* arata bogati'a ei.

Lecti'a XX. Constructiunile. *Siosielele* si urmele lor. *Valurile*: acelu apusanu intre Tisa si muntii apuseni; acelu nordicu pe la Mojgrad. Acelu din Moldov'a si Basarabi'a dela Carpati pe la vadulu lui Isacu pãna lãnga Cetatea Alba erã menitu a aparã nu Dacia, ci Scitia (Dobrogia). *Amfiteatre*, *bai* in Apulum, in Varhely de astadi si in Mehadia. *Temple* si case de intrunire ale colegiloru. *Viati'a morala*: poesii mormintale. Distractii intelectuale.

Lecti'a XXI. Istoria Daciei sub Romani Sub *Traianu*. Sub *Adrianu* incepu navalirile Sarmatiloru. Adrian darima podulu? Este numitu „restitutoru Daciei“. Sub *Antoninus* se rescóla provincialii Daci ce nu erau inca romanisati. Sub *Marc-Aurelu* rasboiulu cu Marcomanii atinge si Dacia. Sub *Comodus* se stramuta 12,000 familii de Daci din munti in launtrulu provinciei. *Septimiu Sever* intaresce garnizon'a; castrele noue severiane. Sub *Caracala* se arata *Gotii*. *Marcianus*, *Gordianus*, *Galienus* 'i combatu. Gotii nu s'au stabilitu nici macar provisoriu in Dacia, ci numai o pradau. *Aurelianu* parascesce Daci'a, nu din cauza cá dinsa erã ocupata de Goti, ci pentru a putea aparã mai bine restulu imperatiei. Analogie cu retragerea legiuniloru dela Rin.

Lecti'a XXII. Parasirea Daciei de Romani. — Teori'a lui Roesler. Originea, temeiulu si istori'a acestei pareri. *Sulzer*, *Engel* combatuti de *Petru Maior*. *Miklosisch*, *Roesler*, *Tomaschek*, *Hunfalvy*, *Schwicker* combatuti de *Iung*, *Pic* si *Budinski*.

Lecti'a XXIII. Parasirea Daciei de Romani. Critic'a spuseloru autoriloru romani. *Flavius Vopiscus* nu este vrednicu de credintia. Espune parasirea dupa jurnalulu imperatului Aurelianu. *Eutropius*. Romanii nu putéu gasi adaptire in Moesi'a, care era mai pustiita de cátu Daci'a. Insusi Eutropiu se contrazice raportãndu cá generalli lui Hadrianu staruisera la imperatulu se nu lase, prin parasirea Daciei unu numeru atãtu de mare de Romani in prad'a barbariloru. Romanii bogati incepusera a parasí Daci'a inainte inca de Aurelianu. Ei nu asteptara unu ordinu oficialu spre a fugi. Cei saraci, cari nu putéu fugi ramasera.

Lecti'a XXIV. Parasirea Daciei de Romani. *Toponimia* actuala pastréda mai multe numiri geografice, care nu s'ar esplicã in casulu cându Romanii ar' fi parasitu Dacia. Puține nume de localitati, caus'a acestei imprejurari; puține de munti, caus'a; mai multe de ruri. Discutarea tuturoru numiriloru. Chestiunea filologica in derivarea numiriloru de astadi din acele vechi. (Alte argumente in contr'a teoriei roesleriane in cursulu mai târziu alu lectiuniloru).

(*Xenopol*. Teori'a lui Roesler. In editi'a franceza; Les Roumains au Moyen-âge).

Lecti'a XXV. Navalirea barbariloru. Importanti'a acestei perioade a ist. Romaniloru 1) Gotii. Asiedierea loru primitiva in Scandinavi'a, de unde se cobóra la Nistru. Stau in acésta regiune pãna cându sunt impinsi de Huni peste Dunare. Valulu de lãnga Galati in legatura cu *Am. Marcel*, XXXI. 3. Tesaurulu dela Petrósa (Closca cu puii de auru). Gotii n'au statu in atingere cu Romanii, ci numai iau pradatu. Explicarea lipsei gotismeloru in limb'a romana. 2) Gepizii alu doilea grupu de popóre germane, atingu Daci'a numai puçinu cátra apusu.

Lecti'a XXVI. 3) Hunii. Descrierea acestui poporu. Hunii intra si prada in Daci'a prin apus. Pannoni'a. Calatori'a lui *Priscus* la Attila. Itinerarulu. Rîurile *Drecon*, *Tigas* si *Tifisas*. Satele de locuitori indigeni care dau lui Priscus malaiu si mied. Acesti locuitori nu erau Romani, ci Slavoni. *Ausonii* lui Priscus nu insemna pe poporati'a romãna, ci este unu terminu archaicu pentru Romani. Istori'a ulterióra a Huniloru. (*V. Burla* in *Revist'a d-lui Tocilescu* II. p. 285).

Lecti'a XXVII. Efectulu navalirii a supr'a Daco-Romaniloru. Cei bogati fugu in launtrulu imperatiei. Dupa parasirea Daciei sub Galienus poporati'a saraca incepú a fugi in munti. Aurelianu recunósce numai in chipu oficialu o stare de lucruri existenta. Cá saracii nu se destieréda inaintea unei navaliri. Unde au fugitu Romãni totu déun'a inaintea Tatariloru. Marturisirea lui *Rogerius*, cá inaintea marei navaliri tatare, poporati'a se retrasese in munti. Acelasi lucru s'a intemplatu in tóte tierile unde poporati'a civilisata a imp. romanu a fostu espusa navalirii violente (Svitier'a, Tirolu, Moesi'a). Retragerea Romaniloru in munti esplica disparitiunea vietii de statu si a orasieloru romane.

Lecti'a XXVIII. 4) Avarii. Sunt mongoli inruditi cu Hunii. Calatori'a loru din Asi'a in Pannoni'a. Si ei constringu pe Daco-Romani din-spre apusu. Efectulu celu mai insemnatu alu navalirei loru fu aruncarea. 5) Slaviloru asupra Daciei. Locuintiele *Sclaviniloru* si *Antiloru*. Ei urca Carpati pe din afara, pentru a fugi de Avari si se asiadia in munti alaturea cu Romanii. Romanii au pututu deci primí elementulu *sloven* alu limbei loru la nordulu Dunarei. Nu este nevoe a'i duce la sudulu ei (Roesler).

Lecti'a XXIX. Inriurirea slavona. *Terminologi'a geografica* a tieriloru romane e in mare parte slavóna, atãtu in partea siesului unde locuesce astadi o parte din Romani cátu si in munti, in vechiulu loru adapostu. Enumerarea riuriloru, muntiloru, orasieloru si sateloru cu numiri slavone. *Terminologia agricola* latina, arata cá Romanii n'au parasitu nici chiar in munti cu totulu agricultur'a: acei slavoni arata cá acésta ocupatiune luá o intindere mai mare dupa asiedierea Slavoniloru intre ei. *Terminologi'a pastoralã* aprópe tóta latina sau daca.

Lecti'a XXX. 6) Bulgarii. Rasa mongola din care o parte se asiéza in Moesi'a, care, fiindu de mai inainte ocupata de Slavoni, Bulgarii se slavizaza. *Inriurirea bulgara asupra Romaniloru este deci repetarea acelei slavone*. Inriurirea bulgara are unu caracteru specialu, pe calea religiósã. Bulgarii isi intindu stapãnirea pe malulu nordicu alu Dunarei, si primindu crestinismulu in form'a slavona, 'lu impunú supusiloru loru, Romãni. Demonstrarea acestui faptu. Nu este deci

trebuința de a explică introducerea ritului slavu la Români prin petrecerea lor la sudulu Dunarii (cum vrea Roesler).

Lecti'a XXXI. Crestinismulu la Români. Istori'a creștinismului la Bulgari. Români au primitu dela ei numai unu ritu nou; nu au devenitu creștini prin Bulgari. Erau creștini inca din timpul Romanilor. Dovad'a limbistica. Numerosi termini creștini ai limbei române, de origine latina. Cum se esplice acêsta imprejurare, daca Daci'a a fostu deslipita de imperiulu romanu la 270, căci sunt mai mult'i termini latini, care nu s'au pututu introduce la Români decâtu dupa recunoscerea religiei creștine dreptu relig'i'a de statu a imperiului român, d. e. *biserica*.

Lecti'a XXXII. Crestinismulu la Romani. Români din Daci'a au remasu in legaturi cu acei din Moesi'a si dupa Aurelianu. Moesi'a eră inșă forțe bogata in elementu romanu. Spusele lui Priscus despre Romanii cu care Hunii aru veni in atingere, nu se potu referi decâtu la acei din Moesi'a. Constantinu Porfirogenitulu. Elementulu român se intindea până peste Balcani, in Traci'a (Procopius). Mai in josu predomia elementulu grecescu. Poporati'a româna din Moesi'a avea in secululu IV episcopii sei. Asi'a dar până prin véculu alu VI-lea Români din Daci'a au statu in atingere cu acei de preste Dunare si au pututu primi notiunile creștine.

Lecti'a XXXIII. Despartirea Romanilor in cele 3 grupe ale lor. Slavonii si Bulgarii introducându se in Moesi'a, respinsera elementulu român in Balcani, si desnationalisându pe cei ce remasera, intrerupsera continuitatea acestui elementu. Asi'a se despartira Români in acei din Daci'a, din Macedoni'a si din Istri'a. Dovada istorica a retragerii Românilor din Moesi'a către sudu inaintea navalirei. (Manuscriptulu muntelui Atos, viati'a sf. Dimitrie, Kekavmenos). Analogiile si deosebiriile limbistice intre cele 3 grupe române se esplica numai din aceste fapte.

Lecti'a XXXIV. Crestinismulu bulgarescu la Români. Bulgarii introdusera stapênirea lor asupra Românilor, candu acesti'a erau creștini dupa ritulu latinu. Ei avea chiaru cărți latine scrise, dovada cuvântulu *sfânt'a Scriptura* si altele, care arata că le eră cunoscuta sciinti'a de carte. Bulgarii introdusera cu sil'a form'a inchinării lor la Romanii din Daci'a. Legend'a romana pastrata de *Cantemir*; cea bulgara *concordanta* in *Tiarstvenica*. Romanii nu avea unu scaunu particularu bisericescu, ci erau deadreptulu supusi sub arhiepiscopulu bulgaru, caus'a pentru care nu se întelnescu episcopii vechi la ei. Relatiunile tierilor române cu scaunulu patriarchalu din Ohrid'a (Prim'a Iustiniana) dovedescu, că Romanii au fostu intorsi la biseric'a bulgara in timpul înteiului imperiu bulgaru. Efectulu ucigatoru de spiritu al inriuririi bulgare.

Lecti'a XXXV. 7) Ungurii. Dela restrângerea stapênirii avare prin Bulgari, Romanii incepu a se cobori spre siesu, in unire cu Slavonii. Intemeierea de orasie; agricultur'a si viati'a de statu. *Voevodulu* si *boierii*. Pe timpul venirii Ungurilor se aflau in Transilvani'a voevodatele bulgare: *Munumorut*, a carui poporatie eră inșă romana, dovada existenti'a *Satului Mare*; *Glad* strabunulu lui *Ahtum*, si acelu romanescu alu lui *Geliu*. Presenti'a Românilor dovedita si

prin cronicarulu rusu *Nestor*; alu 4-lea ducatu *Kean*; alu 5-lea *Salanus*.

Lecti'a XXXVI. Pe unde au intratu Ungurii in Transilvani'a. Descrierea Ungurilor: Mongoli, a trei'a editie a Hunilor. Ungurii in *Ateluzu*. Originea *Secuiloru*. Ungurii au trecut prin jurulu Carpatiloru, pe la nordu și au intratu in Panoni'a venindu in atingere cu Români prin partea apusana. Spusele lui Anonimus, confirmate de *Nestor*, arata veracitatea cronicariului ungurescu, pe care in zadaru se încerca alu ponegrî Roeslerienii, spre a doborî marturisirea lui in privinti'a Românilor.

Lecti'a XXXVII. Caracterulu navalirei unguresci. Ea fú mai multu o *cucerire*, si nu deplina a tierisiórelor urzite in Daci'a sub stapênirea bulgara. Tóte aceste tierisióre pastréza autonomi'a lor, unele chiaru pe principii lor. Sudulu Transilvaniei sub *Kean* remane liberu până la Stefanu I. Romanii insielati la inceputu prin recunoscerea unor drepturi din partea navalitorilor, sunt apoi apasati de ei totu mai tare, cu cătu se intaresce stapênirea unguresca, până ce ajungu in cea mai degradatóre robie. Din acêsta supunere nedeplina a tierilor de preste munti sub Unguri se esplica neatênirea relativa a Transilvaniei până in timpurile mai noue.

Lecti'a XXXVIII. Starea Românilor sub Unguri. Este in timpuri mai vechi multu mai buna cá in cele mai noue, de unde incheierea ca la inceputulu cuceririi maghiare Romanii se bucurau de mai multe drepturi pe care le perdú mai tardiu. *Proprietatea* si *nobilimea*; cercetarea documentelor ce le amintescu.

Lecti'a XXXIX. Urmare. Organizarea militara. *Voevozii* si *Knejii*. Luau parte la diete sau *congregatiuni*. Conclusiune din acêsta stare respectata a drepturilor poporului romanu in privirea teoriei lui Roesler. Daca poporulu romanu aru fi emigratu in Transilvani'a dupa-ce Ungurii devenisera stapanii tierii, aru trebú sa-i gasimu la inceputu fara drepturi si apoi dobândindu-le cu incetulu. Faptulu că ei au mai întâiu drepturi pe care le pierdu in urma, dovedesce ca poporulu romanu a fostu *supusu* si nu *imigratu*. Acêsta impregiurare intarita prin starea agricola a poporului romanu. (Pentru tóte aceste lectiuni vedi Teori'a lui Rösler).

Consemnarea contribuțiilor

colectate prin Dl. Partenie Cosm'a dela 1 Iuliu până la 31 Decembre 1888 in favorulu scólei civile de fete cu internatu a „*Asociatiunei transilvane*“ in sum'a totala de 1088 fl. 11 cr. v. a., cari s'au adausu la colect'a anteriora.

Constantinu Dancaneti, economu in Sadu, Savu Pitin Oprisoru, econ. in Ocn'a, Ioanu Casanu, econ. in Vestemu, Maté Elia, econ. in Felsó-Ujvar, Nicolau Danila, econ. in Mohu, Anna Parau, económa in Ibisdorfu, Filip Popp, econ. in Iabeni't'a, Ioanu Bodea, econ. in Luncani, Ioanu Draghici, econ. in Maceșd, Vasile Nistoru, econ. in Cut, Vasile Bratu, econ. in Cut, Tom'a Tanase, econ. in Aiud, Birisi Ioana, econ. in Sacelu, Barbus George, econ. in Seini, Neculae Ciotlos, econ. in Nadosulu-Sas., Simonu Mog'a, econ. in Sâsciori, câte 1 fl.; Vasile Greda, economu in Cacov'a, 50 cr.; Ioanu

Hegbeli, econ. in Boiu-mare 1 fl.; Anna Para, económa in Sighisóra 50 cr.; Anna Medrea, económa in Vidacutu-rom. 50 cr.; Ioanu Dum'a, econ. in Siarpatac 1 fl.; Michailu Juncar, econ. in Boiu-mare 1 fl.; Tom'a Chisi, econ. in Boiu-mare 50 cr.; Michailu Crisanu, econ. in Boiu-mare. George Gotia, econ. in Reheu, Maria Tipografu, económa in Blasiu câte 1 fl.; Anica Parchila, econ. in Sieica-mare 50 cr.; Teodor Pop'a, econ. in Bradu 1 fl.; Necolae Harhoiu, econ. in Dupusdorf 50 cr.; Tamás George, econ. in Apa, Vasilie Cosman, econ. in Veseudu, Michail Tusan, econ. in Válaszut, Alexe Moldovanu, econ. in Visuia, Hutius Todoru, economu in Visuia, Moldovanu Todoru, econ. in Stupini, Ilie Hurmezanu, econ. in Szt-Mihai de câmp., George Csoba, econ. in Moravitza, Const. Truti'a econ. in Casteiu-romanu câte 1 fl.; Onea Brézu, econ. in Mihalti, 50 cr.; Gligoru Siuteu, econ. in Casiova, Mihaila Borda, econ. in G. Szt-Imre câte 1 fl.; Ioanu Siandor, econ. in Füleháza 50 cr.; Molnár Ilés, econ. in Seini, Ioanu Radu, econ. in Lupeni, Ioanu Marginénu, in Boianu, Petru Udrea, econ. in Vulcan, Ioanu Zsilip, econ. in Vulcan, Pavelu Bucsi'a, econ. in Ibisdorf, Neculae Ciugudén, notariu in Poiana câte 1 fl.; N. N. 5 fl.; Ioanu Horsi'a, proprietariu in Bia 2 fl.; George Ganea, econ. in Alma-sas., Ilie Bicheriu, econ. in Rosia-secasiului, Michailu Aranjosi, econ. in Frau'a câte 1 fl.; Basiliu Radu, econ. in Alm'a, Ioanu Olténu, econ. in Ghiasia-sup. câte 50 cr.; Vasilie Comanu, econ. in Sielcau, Ioanu Botomanu, econ. in Sialdorf, Neculae Irom, econ. in Bui'a, Pavelu Davidu, sen. econ. in Bui'a câte 1 fl.; Ion Balla, econ. in Sialdorfu 50 cr.; Pavelu Badiu, econ. in Stenea, Anna Sabau, económa in Selcau câte 1 fl.; Iacab Lazurca, econ. in Maros-Oroszfalu 50 cr.; Lapusianu Manoila, econ. in Sendresci, Pop Cosztan, econ. in Súrgyefalu, Isidoru Grindén, econ. in Sibiiu, Alexandru Fratici, econ. in Hasig, Simion Sierbu, econ. in Cisteiulu-rom., Ioanu Puscasi, econ. in Bratfaleu, Gitta Antal, econ. in Borhid câte 1 fl.; Ion Munténu, econ. in Ibisdorfulu-Sas. 50 cr., Ion Presban, econ. in Nyires, Ion Boranescu, econ. in Boiti'a, Stefanu Némtiu, econ. in Brosteni, Moise Brând'a, econ. in Câmpeni-Surducu, Iustine Grecu, económa in Gurasada, Tóder Hampu, econ. in Ibisdorfu-rom., Ilie Iug'a, econ. in Mediasiu, Ion Cristea, econ. in Gabud, Moise Zogravu, econ. in Topârcea, Constantinu Iovita, econ. in Bocsia-montana, Alexandru Moldovanu, econ. in Stupini, Iosif Chisio, econ. in Stupini, Todorica Truti'a, econ. in Olah-Csesztve, George Staicu, econ. in Poiana, Dumitru Oprisi, econ. in Bórta, Petru Florea, econ. in Gambasi, Zéhan László, advocatu in D.-Szt-Márton, Vasile Komjati, econ. in Aranyos-Megyes, Piday Adam, econ. in Seini, Augustinu Sigarteu, econ. in Agriesi, Csineg Antoniu, econ. in Sindresci, Pavelu Bud, econ. in Sisiesci câte 1 fl.; Mihaila Marcu, econ. in Boiulu-mie 50 cr.; George Fulica, econ. in Feriház, Petru Colceriu, econ. in Boiulu-mare, Verona Olténu, económa in Sighisóra'a câte 1 fl.; Sofia Fintoc, econ. in Boiu-mare 50 cr.; Todor Sioptorénu, econ. in Majos, Iuon Deki, econ. in Oroszfalu câte 1 fl.; Ion Heusi, econ. in Sadu 50 cr.; Stefanu Marcu, econ. in Dumbrava, Gavriila Horsi'a, econ. in Tóké, Pavelu Papp, econ. in Tóké, Samuelu Eisenberg, comersant in Mediasiu, Stefanu Truti'a, economu in Aiud, Iuliu Branea, econ. in S. Petru de câmpie, Ion G. Baltesi, econ. in Ocn'a, Ioanu Mehesi, econ. in Hasfalau, Nistoru Purdu,

econ. in Rucar, Iosifu Literatu, econ. in Luti'a, Nec. Vasu jun. in Ocn'a, Vasile Prodea, econ. in O.-Bogáth. Ioanu Vladu, econ. in O.-Bogáth, Stefanu Prodea, econ. in O.-Bogáth, Sofia Candea, econ. in Boiu-mare, Neculae Santa, econ. in Sighisóra, Fronu Bura, econ. in Siec'a-mare, Neculae Iug'a, econ. in Bretea-rom., Iosifu Munténu, econ. in Ocn'a câte 1 fl.; Todoru Rusu, econ. in Benedek 50 cr.; Ion Munténu, econ. in O.-Bogat, George Pascu, econ. in Porcla, Ioanu Mihi, paroch in Sibiiu, Ioanu Craciunu, econ. in Rusi, Maria Russu, económa in Reghin, Aron Negruse, econ. in Mező-Ujlak, Gavriila Russu, econ. in Mező-Ujlak, Alexa Husa, econ. in Mező-Ujlak, Ion Parau, econ. in Ibisdorfu-sas. câte 1 fl.; Alexe Suciú, econ. in Mediasiu 50 cr.; Neculae Popa, econ. in Vetiel, Marconiu Sinea, econ. in Batiza câte 1 fl.; Iosifu Bastea, econ. in Cincu-mare 50 cr.; Augustinu Mineni, econ. in Tiapu, Basiliu Barbu, econ. in Geoagiu de sus, Simeonu Pop, econ. in Geoagiu de sus. Ion Coman, econ. in Hasfalau, Ion Piso, econ. in Rachita câte 1 fl.; Ion Negrea, econ. in Deal 50 cr.; Gligoru Giur'a, econ. in Valea Geoagelului, Chirila Neculae, econ. in Mindszent, Mariti Uilacan, preotésa in Uzdi-Szt-Peter, Vasile Máthé, econ. Dâmbul de câmpie, Simionu Suciú, econ. in Ciagulu-mare, Pavelu Ciufudeanu, econ. in Cisteiulu rom., Onu Dabârta, econ. in Cisteiulu rom., Anic'a Marcu, económa in Cisteiulu românú câte 1 fl.; „Persieu Associatiune de anticíp. in Seini 50 cr.; Ludovig Simonu, proprietariu Sângiorgiu de câmpie 5 fl.; Ion Chirc'a, econ. in Sadu, Ion Draghici, econ. in Sadu, Iosifu Naitia, econ. in Resinari, Ion Blos, econ. in G. Orsióv'a, Cosm'a Giur'a, economu in Tatoi, Ion Floc'a, economu in Topârcea, Anna I. Salomiu, económa in Topârcea, Iónu Paraénu, economu in Topârcea, Sola László, econ. in Apa, Iónu Banea, econ. in Cichindélu, Sipos Gavriilu, econ. in Regin, Todoru Olténu, econ. in G.-Sóakna, Vasile Mer'a, econ. in Héttbück, Szakáts Pál, econ. in Poka, Alexandru Cornea, econ. in Magyaró, Georg Fleischer, econ. in Bátos, Aurelu Popovici, econ. in Arad, Cujman Magiar, econ. in Gloganu, Achimu Mipa, econ. in Bratei, Tom'a Calinu, econ. in Sacadate, câte 1 fl.; Vasilica Cristea, econ. in Aiudu, Gál György, econ. in Kis-Fülpös, Iónu Parau, econ. in Ibisdorfu-sás., Ilie Bacila, econ. in Agerbiciu, Iónu Hegbeli, econ. in Boiu-mare, Patrichie Badeu, econ. in Boiu-mare, Ilie Lomnesianu, econ. in Ocn'a, A. Berinde, protopopu in Seini câte 50 cr.; Iónu Bosoru, econ. in Casci, Dumitru Popoviciu, econ. in Sadu câte 1 fl.; Iónu Bolog'a, econ. in Geógiulu de susu 50 cr.; Neculae Porumbu, econ. in Hamb'a, Iónu Chendi, administr. protopp. in Fràua, Iónu Achimu, econ. in Presac'a, Pavelu Fratila, econ. in Presac'a, Iosifu Schiau, econ. in Presac'a, Salomi'a Aronu, econ. in Alamaru, Sofi'a Pusca, econ. in Alamaru, Neculae Solomonu, economu in Alamaru, Neculae Bunea, econ. in Sadu, Iónu Munténu, econ. in Cenade câte 1 fl.; Mari'a Simtionu, econ. in Sibiiu, „Persieni“ asociatiune de creditu in Seini câte 50 cr.; Sor'a Bucurelu, econ. Resinari, George Bot'a, econ. in Sântu-Martinulu de câmpie, Nicodinu Susmanu, econ. in Strazsa, Iacobu Arsenie, econ. in Gurariu, George Siuluti, econ. in Abrudu, George Rehovénu, econ. in Cálnicu, Iosifu Kato, econ. in Apa, Neculae Radu, econ. in Héttbück, C. Harsianu, econ. in Casva câte 1 fl.; B. T. 2 fl.; Iónu Hermanu, econ. in Csongra 1 fl.; Ionu

Bolg'a, econ. in Buzás-Bocsárd, Teodoru Bab'a, economu in Craciunelu, Ioanu Aronu, econ. in Sialdorfu, George Tóderu, econ. in Sialdorfu, Achimu Draganu, econ. in Sialdorfu, Vasile Benche, econ. in Sialdorfu, Petru Mog'a, econ. in Sebesiu, Iónu Radu, econ. in Sebesiu, Iosifu Opriti'a, econ. in Sebesiu, N. N., Todea Ittu, econ. in Csobanca, Sebastianu Henzelu, banchieru in Sibiiu, Dicoiu Crucénn, econ. in Brosteni câte 1 fl.; Tinu István, econ. in Rusi 50 cr.; Vasile Tatu, econ. in Rusi, Nichiforu Pascu, econ. in Felső-Sebesiu, Petru Todea, econ. in Alsó-Kósaly, Ionu Calvarasianu, econ. in Stenea, Ionu Brancovénu, econ. in Rosi'a câte 1 fl.; Mari'a Tatu, econ. in Vestemu, Neculae Bucurenci, econ. in Bungarantu câte 50 cr.; Ionu Czabr'a econ. in Rovás, Michaila Costea, econ. in Vidacutu-rom. câte 1 fl.; Ionu Iordache, econ. in Sacadate 50 cr.; Neculae Hatieganu, econ. in Mihaltiu, Todoru Avramu, econ. in Straj'a, Marie Ónca, econ. in Tatoi, Ion Rosca, econ. in Tusiu, George Telecénu, econ. Felső-Oroszi, Neculae Blos, econ. in G.-Orsova, Androuu Frenz, economu in Maros-Oroszfalu, Chirila Deacu, economu Maros-Oroszfalu, Rachil'a Mog'a, econ. in Sasciori câte 1 fl.; Kozma Lászlo, econ. in Seini, Ionu Band'a, parochu in Rosi'a câte 50 cr.; Ion si An'a Suci, economu in Magarei, Chirila Brebanu, economu in Láczfalu, Grigorie Dobricénu, economu in Sisiesci, Michaila Brebanu, economu in Sisiesci, Ionu Trifu economu in Hori, Costinu Chiriacu, econ. in Marnin'a, Moise Hatieganu, econ. in Fintoagu, Kádár George, econ. in Sisiesci, Ionu Dragomiru, econ. in Ibisdorfu sas., Ionu Mirion, econ. in Sasciori, Neculae Mihuti, econ. in Carasteu, Molnár Árpád, econ. in Abrudu, An'a Vinti, econ. in Veseudu, Ionu Danu, econ. in Teiu, A. Márcosanu, econ. in Haró, On'a Popescu, econ. in Tatoi, Pavel Vladu, econ. in Tatoi, Chiforu Popescu, econ. in Tatoi, Iosifu Munténu, econ. in Tatoi, Vasile Dăbărtă, econ. in Cisteiul rom., Vasile Muscanu, econ. in Mező-Szt.-Mihály, câte 1 fl.; Neculae Brendusi, econ. in Czelna 50 cr.; George Bizdere, econ. in Retégu 1 fl.; George Papp, proprietaru in Basesci 5 fl.; „Persien“ asociatiune de creditu in Seini, Vitan Kriska, econ. in Pecsetszeg, Vasile Sliamu, econ. in Pecsetszeg, Stefanu Budeu, econ. in Riu de mori, Iacobi Bugiu, econ. in Glogoveti, Iónu Cotiofana, econ. in Siorostinu, George Rosiu, econ. in Ó.-Herepe, George Carnati, econ. in Cisteiu rom., Constantin Indreiu, econ. in Strazsa, George Báts, econ. in Orascie, câte 1 fl.; Mart'a Pocșe, econ. in Carasea 50 cr.; Stefanu Munténu, econ. in Cricau, Neculae Prezsa, econ. in Benicin, Iónu Groz'a, econ. in Cacova, An'a Rotariu, econ. in Bui'a, câte 1 fl.; Dumitru Ludu, econ. in Mediasi, Michaila Soncrinu, econ. in Sighisiór'a câte 50 cr.; Sintilie Dragomiru, econ. in Presaca 1 fl.; Neculae Vesteménu, econ. in Sibiiu 50 cr.; Neculae Suci, econ. in Rusi, Paraschiv'a Solomonu, econ. in Alamor, Moise Ioanusi, econ. in Alamoru, Iónu Stoic'a, econ. in Alamoru, Iftenie Pappu, econ. in Sürgyefalu, Alexe Berinde, protopopu in Seini, Petru Ciuciure, econ. in Ioba, Zacharie Ringea, econ. in Dumbrava câte 1 fl.

(Va urmă).

Reuniunea româna de agricultura din comitatulu Sibiiului.

Este cunoscutu din foile periodice romane, că o societate de romani din Sibiiu si din ținutu de cătiv'a ani încóce ostenise intru infintiarea unei Reuniuni de agricultura cu sfera de activitate intinsa la tóta romanimea cultivátore de pamentu din acésta tíera; éra cându vedúra că nu se póte căstigá aprobarea unor statute cu unu scopu asia de largu, s'au bucuratu si de aprobarea statuteloru pentru „Reuniunea româna de agricultura din comitatulu Sibiiului“. Cercu de activitate restrinsu este acesta, elu inse totu póte se aiba rezultatele dorite pentru poporatiunea désa si numerosa a comitatului acestuia, éra exemplulu seu póte se aiba urmari binefacátore si pe unu teritoriu multu mai intinsu.

Transilvani'a este o tíera agricola cá si celelalte tieri invecinate, nu asia fertila dela natura precumu e de exemplu Munteni'a si Banatulu; totusi o parte fórte considerabila din teritoriulu seu este asia de binecuvantata, in cătu daca sistem'a invecitata si ruginita de cultura i s'ar preface prin reforme radicali in alt'a intielépta, si daca sarcinele publice nu aru fi asia disproportionata, acésta tíera ar mai putea nutrí bine inca 1/2 milionu de ómeni pre lângă căta poporatiune are ea astadi.

Se pare inse, că in nici-unu ramu alu activitatii omenesci reformele nu sunt mai anevoióse cá tocm'a la poporatiunea rurala, care nu crede in nici-o teoria până nu vede rezultatele. Acésta greutate inse nu va descurgia intru nimicu pe reuniunea din Sibiiu. Unu inceputu frumosu s'a facutu, că-ci dupa installarea sa Reuniunea a si ținutu in Decembre anulu trecutú o adunare numerosa de agricultori in vecinulu orasiu romanescu Seliste. Cu acea ocaziune presedintele Reuniunii on. domnu *Eugeniu Brote*, totodata agronomu de profesiune, a pronuntiatu unu discursu fórte instructivu pentru acésta parte a poporatiunei din districtele submuntene, cunoscuta la noi cu numele *Margineni* si *Marginenime*, care adeca ocupa din stravechime milenaria marginile meridionali ale Transilvaniei până spre districtulu Hatiegului inainte, poporatiune plina de viatia, fórte laboriósá, aplecata in o parte a sa si la comerciu si la industria de manufacturi. Discursulu d-lui *Brote* intitulatu

Ținerea vitelor

in urmarea conclusului luatú de cătra intrunirea dela Selisce au aparutu in tipariu si se afla de vendiare la Institutulu tipograficu in Sibiiu cu pretiu numai de 12 cr. v. a.

A vorbí cu poporulu tieranu mai la intielesu decâtú 'i vorbesce acilea agronomulu, a'si alege termini si exemple mai practice, e aprópe peste putintia.

Noi din partea nóstra repetimu si acilea vechiulu nostru refrenu: In ori care tíera din Europ'a si cu atátu mai virtosu in acésta tíera, unu poporu saracu nici odata nu póte se scape șierbitute. Pentru unu poporu saracu devíne si libertatea política o frasa góla, illusiune, fata morgana, chimera.

Red. „Transilvaniei“.